ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | To EUROPE:
half year...... 1.00 | per year...... $2.50
single copy... .05 | half year...... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
„СВОБОДА" („LIBERTY")
виходить кождого четверга
від
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік......... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 19-го червня 1913. Ч. 25. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, June 19, 1913. N. 25.

СТРАЙК В ПАТЕРСОН. Н. ДЖ.

Цікаво буде знати, проти чиїх то капіталів борить ся вже від так давна робітники по прядильнях шовку в Патерсон, Н. Дж. Майже усі фабрики в Патерсон — а є їх около 300 — заложили Американці за французькі капітали. Американці мають в своїх руках акції закладові (стакс) на суму не висшу як 20.000.000 долярів; в руках французьких капіталістів знова суть всі облігації (бондс) на суму 400.000.000 долярів. Французи від своїх облігацій дістають річно 4 до 4 і пів процент. Американи знова від своїх „водерд стакс" дістають від 18 до 30 процент річно та ще їм мало зиску. Тому отже мусять дусити робітників як цитрину. Управителем сего шовкового тросту є Джан Ґріґс, екссенатор зі стейту Ню Джерзи а тепер член найвисшого федерального трибуналу в Вашінґтоні. Завдяки свому становиску є се людина надзвичайно вплизова в Вашінґтоні та тому має на свої услуги суди, поліцію і пресу. Тепер всякому стане ясно, чому то борба з шовковим тростом є така важка. Між патерсонськими фабриками є пару заложених також за швайцарські гроші, а одна („Догерті Ко.) за японські. Так отже в Патерсоні борють ся робітники проти капіталу з трох частий сьвіта. Та се у нас не новина. Приміром в майнах антрациту є дуже богато рублів царя Николи II. і коли підчас евентуального там страйку американська поліція бє палками чи то Українців чи Поляків чи Литвинів, то се лиш на то, аби сї, хотяй вони живуть на вільній земли, дальше працювали на колишнього свого ката. Вертаючи до страйкового положеня в Патерсон, треба зазначити, що воно в нічім не змінило ся. Несупокої опять повторили ся 12-го с. м. Коли один з робітників, що вернув до праці, показав ся на вулици, напала його двотисячна товпа і майже засипала градом каміня. На поміч йому надбіг цілий тузин шерифів і сї відновіли цілим градом револьверових куль в сторону страйкарів. Страйкарі порішили від тепер зовсім змінити свою тактику: заявили, що проти скебів не будуть більше уживати насильств, але будуть старати ся промовити до їх чутя. Головним орудієм мають бути діти страйкарів, які уставлять як страйкову сторожу в поблизу фабрик. Провідники суть того переконаня, що коли скеби побачать вихуджені, блїді личка діточок, яким приходить ся найбільше терпіти в наслідок страйку, то се їм так промовить до серця, що вони доброохотно відступлять від праці.

ЯПАНЦІ КОНФІСКУЮТЬ.

Дня 11-го червня с. р. сконфіскував японський уряд яхт „Колюмбія" належачий до нюйорського мілїонера, Лядева. Свій поступок оправдує уряд тим, що яхт завинув до порту в Вакамая, який не має цлового уряду, отже тим самим є недоступний для чужосторонних кораблів. В виду напружених дипльоматичних відносин поміж Злученими Державами і Японом ся послїдна подія може довести до поважних комплїкацій.

ЛЕДЯНІ ГОРИ.

Бездротні телеграми, які наспіли тут з находячих ся на мори пароходів, доносять, що здовж цілої Нової Фундляндії плавають величезні ледяні гори. Одна з них має бути незвичайно великих розмірів. Що до сеї пори не було ще ніякої катастрофи, се треба уважати великим щастєм.

ДВІСТА ДІВЧАТ СПАСЛО СЯ ВІД СМЕРТИ.

З великим трудом вдало ся двіста дівчатам спасти своє житє, коли дня 10. с. м. в „Інтернейшенел Тут Ко., в Філядельфії наступила експльозія металевого циліндра, наповненого водньем. Двоє дівчат кусники зеліза поранили смертельно. Між оставшими вибухнула паніка, серед якої богато зістало покалі-...

КРІВАВА ДРАМА НА ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

Як доносять телеґрами до тутешних часописий, дня 11-го с. м. застрілив на львівськім університеті український студент Захайло (? — Ред.) всепольського професора, д-ра Віткевича. Причиною вбійства мав бути полїтичний антаґонізм. О кілько ся вість правдива, на разї не знаємо.

25-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ ПАНОВАНЯ.

Від дня 8-го до 15-го червня с. р. ціла Німеччина сьвяткувала 25-лїтний ювилей панованя цїсаря Вільгельма II.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ПАПА.

Іван Бодруґ, голова пресб. церкви між Русинами в Канаді задумує, як доносить „Укр. Голос", покинути своє понованє і занятись „бюром праці" (Емплоймент офіс), бо як говорить, такий „бізнес" лучше поплатний, чим попівство. Він вже робить в такім бюрі в Монтреал як аґент, а незадовго думає отворити таку аґенцію на свою власну руку.

ЖЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Як доносять, 12-го червня с. р. около пів до пятої вечером наступило на лїнії Ню Гевен, коло міста Стенфорд, Конн., розбитє експресового потягу. Коло тої місцевости всякий потяг з огляду на терен ділять на дві секції. Підчас коли перша секція потягу станула зараз за містом, щоби перемінити електричну льокомотиву на парову, надїхала з повним розгоном друга секція ваґонів і вбила ся буквально в послїдний віз стоячої половини потягу. В сїм возї находило ся около 30 подорожних. З них 6 згинуло на місци, а 19 тяжко покалїчених, з котрих один по кількох годинах помер. Причиною катастрофи має бути обставина, що машиніст другої половини потягу з невідомої йому причини стратив контролю над своєю льокомотивою.

ЕПІЛЬОҐ РОЗПРАВИ О. ДАВИДЯК-ДУДИКЕВИЧ.

В 1911. р. о. Давидяк обжалував за образу чести поповненої в отвертих листах і статях „Прикарпатско-ї Рус-и" їх авторів і д-ра Гриневецького, яко редактора „Прикарпатско-ї Рус-и". Тоді засуджено д-ра Гриневецького на 4 тижні арешту, Шуста на 5 тижнів арешту, а Кисїлевського, Гецева і Кіндїя на кару арешту одного місяця, але замінену (лише щодо сих трех послїдних) на гривну в квоті 600, 900 і 1500 корон. Проти сего засуду внесли потім усі жалобу неважности, але її найвисший трибунал у Відни відкинув. З початком с. р. Гриневецький і Андрій Шуст внесли просьбу до львівського карного суду за внесенем у цісаря в дорозї ласки повного дарованя кари або бодай заміни кари арешту на грошеву кару. Отсе тому кілька днів ухвалив карний суд поперти у висших властий лише просьбу Шуста, а д-ра Гриневецького не поручати цїсарській ласї і з взвати його до безпроволочного відсиджуваня кари.

УКРАЇНЦІ В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ.

Після зіставлень комісаря думи бар. Ферзена признало ся до української народности 9 послів на усїх 439. Зрештою було в думі 366 Москалїв, 18 Поляків, 9 Німців, по 5 Литовців і Татарів, по 4 Білорусинів і Вірмен, по 3 Жидів і Молдаван, по 2 Греків, Естонців, Лотишів і Грузинів а по одному Туркменови, Лезґінови, Шведови і Караїмови.

СУМНІ ХВИЛИНИ ДЛЯ АВСТРІЇ.

Як доносять віденські телеґрами з 14-го с. м., у столици Австрії панує вельми песемістичний настрій. Правда, завдяки натискови великих держав порішили Сербія, Болгарія та Греція розпустити три четвертини своїх військ і справу подїлу добутих на Туреччині земель віддати мировому судови; мимо того однак міродайні круги з журбою глядять в будучність і суть певного переконаня, що війна Австрії з Сербією належить до найблизшої будучности. Полїтика Росії взяла собі за ціль, сотворити на Балкані могучу славянську державу, яка обіймала би Сербію, Чорногору, Хорватію, Дальмацію, Славонію та Боснію. І о здійснене сего пляну буде точити ся найблизша війна, яка вибухне в Европі. І тому австрійське правительство порішило поспішно дальше скріпляти свою армію. В найблизших днях предложить правительство парляментови нові жаданя кредиту на узброєнє. В виду того однак, що правительство не розпоряджує в парляментї абсолютною більшостю, ходить поголоска про близьке розвязанє парляменту та урядованє при помочи § 14-го. На сей ризиковний крок правительству на разї якось годї рішити ся. Поінформовані добре круги без обиняків заявляють, що найблизші три роки несуть для Австрії найтяжші хвилї, які вона як держава за час цїлого свого істнованя взагалї переживала.

РОЗЛАМ МІЖ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ І ДУМОЮ.

Поміж російським правительством а Думою прийшло до цілковитого розламу. Російські міністри порішили на своїм засїданю з дня 14-го с. м. не являти ся більше на обрадах в Думі; так само шефи ріжних департаментів дістали острий приказ не являти ся більше в Думі. Причиною того незвичайного бойкоту були слова, висказані чорносотенним послом Мараковом при нагоді дебати над буджетом. Маракоф перервав бесїду міністра фінансів окликом: „Не стерпимо довше розкраданя державних гроший!" На візванє до порядку заявив реакціонер, що його оклик відносить ся не лиш до самого міністра фінансів, але до всїх урядників держави. Міністри в лютости лишили сейчас Думу. На засїданю піднесено гадку, чи не розвязати-б за се Думи; та сей проєкт упав, бо прийшли до переконаня, що оклик реакціонера не мав полїтичного підкладу, а лиш був особистої натури.

ЇДУН ПРОГРАВ ЗАКЛАД.

Славний в Housatonic, Mass., їдун, Лев Морріс, стратив оподї безповоротно свою славу і програв заклад. Іменно він заложив ся був, що за одним махом з'їсть 25 смажених яєць. Та вже при сїмнайцятім напали його такі жолудкові корчі, що він безпритомний впав на землю. Цїлу годину стратив лїкар, заки привернув його до притомности. А Морріс має славу неабиякого їдуна. Найславнійшим його дотеперішним подвигом було, що він з'їв за одним махом 30 смажених яєць а по них закусив 54-ма качанами кукурузи. Та видно, що щось з його внутрішної машинерії попсувало ся, коли він сим разом ледви при сїмнайцятім яйци так поважно захорів.

МЯСО І МУКА ПОДЕШЕВІЮТЬ.

Підкомісія фінансового комітету в Вашінґтоні, яка радить над справами цла, по довгих дебатах порішила знести плову оплату від ввожених до Злуч. Держав пшениці, вівса та худоби. Виходить, що від тепер мясо і мука повинні подешевіти. Але чи воно дійсно так буде, а зглядно чи консументи на тім що скористають, се ще велике питанє.

ЯПАН І ЗЛ. ДЕРЖАВИ.

Поміж урядами Злучених Держав і Япану в дальшім тягу ведуть ся безпереривні переговори в справі каліфорнійській. Дипльоматична кріза правдоподібно наступить в місяцю серпни, бо тоді власне кінчає ся договір поміж обома державами. Вілзон і міністер Брайн за всяку ціну хотять непорозуміне полагодити в мирній дорозї, та уся тутешна преса до краю є обурена їх мирολюбивою полїтикою. Користаючи з военного настрою секретар маринарки зажадав дозволу будови що року трох военних панцирників, місто одного, як се було дотепер в плянї.

ПОСИЛКИ ПОЧТОЮ ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ.

Тутешний почтовий заряд оголошує, що почавши з днем 1-го липня с. р. буде можна посилати американськими почтами пакунки також і за посліплатою. Отже почавши від сказаного речинця буде міг кождий купець висилати свої товари почтою, а ся, доручуючи пакунок з товарами адресатови, відразу сколектує за нього заплату і безпроволочно відішле її купцеви. Кромі сего кождий висиланий пакет можна буде обезпечити на суму 100 дол., коли до звичайної за нього належитости доплатить ся 10 центів. Сї улїпшеня в пакунковій почтї безперечно знайдуть широке попертє та ще основнійше причинять ся до припиненя рабункової полїтики усяких експресових компаний. Одначе, щоби тутешна пакункова почта була взірцевою під кождим зглядом, потрібно ще отсих улїпшень, яких жадає нюйорське стоваришенє „Мерчентс Ассосіейшен": 1) знесеня дотеперішного подїлу на стрефи; 2) зменшеня оплат за обезпеченє посилок; 3) усуненє спеціяльних марок для пакункової почти та заведенє для нього тих самих марок, що і на листи; та 4) оголошенє потрібних приписів що до опакованя товарів, які легко улягають ушкодженю. Доперва тоді, коли ті доконечні реформи переведе почтовий заряд, наша пакункова почта вповні відповість своїй задачи.

БІЙКА В ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

Отже в історії парляментаризму не стоїть вже парлямент австрійський у Відни одинцем. Гідно з ним зсолїдаризувала ся 12-го с. м. палата послів стейту Ілїнойс. Коло 6-ої години вечером того дня вибухла там завзята дебата на пястуки, яку перервано доперва замкненем засїданя. Та помиляв-би ся грубо той, хтоб гадав, що посли стейту Ілїнойс задля добра своїх співгорожан після всїх правил штуки підбивали собі очи. О, ні. Вони не з тих. Се, бачите, панове посли лиш залагоджували свої приватні рахунки. Нехай-же той спосіб полїтикованя вийде так їм самим, як і горожанам стейту Ілїнойс на — здоровле...

СПАДОК ПО АСТОРІ.

Оподї скінчено оцїнюванє спадку, оставшого по І. Асторі, який потонув минувшого року підчас катастрофи „Титаніка". По докладнім провіреню виявило ся, що погибший мілїонер мав 88 мілїонів 64 тисячі 791 долярів і 5 центів маєтку. З того дістав його син 69 мілїонів, а вдова і дитина, уродивша ся по смерти батька, 7 і пів мілїона. Самого спадкового податку заплачено 3 мілїони 150 тисяч долярів.

РОСІЙСЬКА ПРЕСІЯ.

В однім з послїдних чисел нашої часописи ми доносили, що в Одесї вибрано до міської ради самих поступових Українців. Та ми забули до сего додати звичайний в таких случаях коментар: „...але позаяк се є в Росії, тому.... і т. д." І ось в пару день принесли часописи нову відомість, що російський уряд на заклик чорносотенців, які не могли стерпіти, аби в міській радї засїли поступовці а до того ще й Українцї, уневажнив вибори. Нема що, як „конституційна" Росія!

ТУНЕЛЬ ЗАВАЛИВ СЯ.

Всякий поступ ступає по трупах. Потверджене сих слів мало місце в суботу, 14-го с. м. в Ню Йорку. Вечером, на Лексінґтон евні, коло 56 вулиці завалив ся тунель, який будують під нову підземну желїзницю. Маси землї і каміня засипали 25 робітників, з яких 10 згинуло на місци. Ратунок ведено з горячковим поспіхом, та ледви двох робітників вдало ся добути живих, і то вони були без памяти. До понедїлка добуто лиш 9 трупів. Можливо, що під землею є ще більше погибших, бо на диво, ніхто з покликаних до сего не вміє подати докладного числа. Причиною катастрофи має бути легкодушність контрактової компанії, яка вела роботи. Нещастя ніколи не булоб, колиб видовбаний тунель підпирано в відповідних місцях підпорами. Кромі сего закидають компанії, що вона не казала частїйше вертїти дїри з тунелю на верхню землї, аби провірити грубість звисаючої над тунелем стелї. З добутих трупів розпізнано лише 6. Два є так страшно покалїчені, що всяке розпізнанє їх є немислиме.

УЛИЧНА ҐАЗЕТА.

В селї Усть-Іля, забайкальської области (Росія) розповсюднена так звана „улична лїтература". Час від часу находять мешканцї ранками коло своїх воріт підкинену лїтературу в видї ґазети під ріжними заголовками. Печатаєть ся та „Газета", як видно, на кавчуковій типоґрафії. „Газета" має всї відділи, зачинаючи від передовицї, а кінчаючи на оголошенях. Цїле число дуже їдкого змісту. Містять ся там досить немудрі вірші, які тїшать ся за те досить великою популярностю. Поява такого числа викликує богато шуму; незачіплені ликують, обиджені проклинають і редактора і його співробітників. Одначе нї редактора нї типоґрафії не вдало ся до сеї пори вислїдити.

ЩЕ ГІРШЕ ЯК НА ВІЙНІ.

Комісія виделеґована з рамени вашінґтонського сенату в цїли провіреня причин, які викликали величезний страйк майнерів в Вест Вірджінії, а особенно в місцевости Канова, почала переслухувати сьвідків, які дуже сумне сьвітло кидають на відносини у сїм стейтї. Ось дословний текст дотичного місця з протоколу: „Стейт Вест Вірджінія переступив грубо конституцію і федеральні права Злучених Держав".... Капітан К. Морґан і майор Пратт, які довгий час мали абсолютну власть над територією обіймаючою 150 квадратових миль, заявили до протоколу, що вони зовсім не зважали на горожанські права, що наче підчас війни арештували і засуджували страйкарів після свого уподобаня, не виточуючи їм ніяких процесів. Кари оголошували рівнож, не оглядаючи ся на істнуючі права. „Ми гадали", простодушно заявив капітан Морґан, „що в цїлім страйковім дистриктї проголошено военний стан і тому ми поступали так, як нам приписує поступати військовий кодекс підчас війни". Дальше протокол обширно оповідає про сточенї крівавї бої поміж сторожами і майнерами в Муклов, Голи Гров: про се, як здобуто збудований на скорі форт через майнерів і як у нім сконфісковано шість машинових карабінів, з яких кождий давав 150 стрілів на мінуту, та 120.000 патронів і величезну скількість маґазинових карабінів; про кріваву битву, яку стočено 10-го лютого с. р. в Кебін Крік, у якій впали численні трупи. Численні сьвідки зізнали, що в дистриктї, де вибухнув сей крівавий страйк, панували відносини, зовсїм нічим не ріжнячі ся від невільництва. А крівавий страйк, се лиш був акт відрухової самооборони, коли вже всї правні средства показали ся безуспішними. Слїдство веде сенатор Бораг. Про дальші подробиці будемо доносити в міру того, як їх оголошувати-муть часописи.

З кого ся насьміваують, з того люди бувають.

Одної неділї, саме перед пилипівкою, оголосив отець парох таке:

„Хто з неписьменних парубків та господарів хотів би навчити ся письма, най прийде в вівторок до читальнї, а там місцевий пан учитель зачне школу для неграмотних. Всякому чоловікови письмо треба знати! Най нїхто не дивить ся на се, що він старий, непамятливий, або що йому вже запізно брати ся до науки. В кого воля і охота — най не гаїть ся, а вчить ся, як є нагода!"

Повиходили люди з церкви тай стали радитись, що то є тота школа для неграмотних тай кому ходити до неї вчити ся.

„Аби ще хто на адуката не вивчив ся" кепкували деякі ґазди.

„Абож то штука? Кривий Панько вже казав, що піде до тої школи."

Громада бухнула сьміхом. Кривий Панько був посьміховищем цїлого села. Не було в селї нї одної справи, деби його не було, нїчо таке в селї тай в околици не сталось, о чім Панько не знав би. Знав дещо і про полїтику, радо слухав, як хто читав яку ґазету, заходив з часта до читальнї, вмів богато усяких приповідок, але до господарки був нездалий. Тимто і гордили ним старші ґазди тай посьміхались з кривого Панька.

Радили люди, радили тай врадили таке, що школа для дїтий, а не для ґаздів, що радше посидїти в коршмі як там у тій школї, бо то нінащо, а то дурний таке вигадав, аби старого хлопа вчити письма.

Врадили тай порозходились домів.

В вівторок в вечер позасьвічували в читальнї лямпи, сторож зі школи приніс якусь білу таблицю, попересгороджувану патичками тай якісь папери. Прийшов отець парох і пан учитель, але в читальни не було нікого. На улици стояв гурток господарів, деякі заглядали через вікна тай підсьміхувались.

Поволи зачинали сходитись парубки. Кождий несьміло входив до хати тай дивив ся на все, як теля на нові ворота. Прийшло їх може з десять, позасїдали в лавки але якось так тихо, несьміло, якби не до школи, а прийшли перед суд на справу. Якийсь час нїхто не приходив. Вже пан учитель мав зачинати науку, коли отсе отворились двері і до читальнї прийшов кривий Панько. Ґазди під вікнами зареготались, перейшла усьмішка на устах парубків.

„Чого сьмієтесь?" запитав учитель.

Нїхто не відповідав.

„От дурний нарід", сказав кривий Панько. „Напроваджуй його на добре, то він тебе висьміє; але то так: з кого ся насьміваують, з того люди бувають!"

Кривий Панько сїв на лавці позаду парубків.

Зачалась наука. Учитель повитягав букви, повкладав на білій табличці тай став розказувати, вчити.

Ті ґазди, що були під вікнами, постояли, постояли, а далї розійшлись домів.

Минали зимові вечері довгі, скучні, нудні. Як звичайно по наших селах буває, наші господарі перебайдикували їх в коршмі, натративши чимало гроша, а не навчивши ся нїчого. А тимчасом в читальнї велась нудна, тяжка, але хосенна праця. Молоді парубки і кривий Панько нераз аж пріли з напруженя і умученя, вимовляючи букви, відчитуючи деякі слова. Наука йшла вправдї пиняво, але з хісном для школярів. Найбільше прикладав ся до неї таки кривий Панько. Найскорше все приходив, найпізнїйше виходив, а ще і в дома сам з себе вчив ся, шпекулював над тими буквами.

Минув цїлий місяць тяжкої, мозольної працї. В недїлю по вечірни поставали господарі тай звичайно про дурне стали говорити, аж вийшов з церкви кривий Панько:

„А ви ще, Паньку, тут?" запитав з кпинами якийсь ґазда.

А деж би мав подїтись?" байдужно відповів Панько.

„Я думав, що вже де-далї у Львові на якогось адуката вчитесь."

„Ей [illegible] ви господар", сказав Панько, „а таке дурне говорите. Не дивував би ся дитинї, якби таке сказала. Але, що вам до мене! Я з Мошком компанії не тримаю, тай мене Мошко не вчив з людий кпити і сьміятись. Будьте здорові!"

Пішов, а ґазди зареготались.

„Чисто як адукат говорить"!

„Він так буде вмів читати, як кіт плакати".

Такі дотинки сипались раз поразу!

Під саму весну, як вже мали снїги топити ся, учитель кінчив свою школу. Богато парубків навчилось читати, а найлїпше вмів кривий Панько. Під сам конець науки читав ґазету так, як сам „ґрентиний", лиш не так живо.

Одної недїлї назначено закінчене школи.

Посходились школярі, отець парох і учитель, прийшли і господарі подивитись, що то буде за комедія і як звичайно поставали під вікнами.

Зачав ся попис. Один за другим трібував читати з книжки, а всї читали досить плавно. Прийшла черга і на Панька. Панько встав і ледви взяв в руки книжку, як за вікном поніс ся регіт.

Але Панько заховав рівновагу. Як трохи успокоїлось, став різко і гладко читати:

„Чому Русини бідні? Бо темні, бо просьвіти боять ся як чорт сьвяченої води, бо не хотять розуміти, що без науки, без просьвіти, нїколи не двигнуть ся, нїколи не діждуть ся лїпшої долї".

„Славно!" рознеслись слова по читальни. За вікнами всї вмовкли. Панько з радости аж заплакав.

„Славно, Паньку!" сказав отець парох. „Тепер най тоті, що там за вікнами з вас сьміяли ся, заплачуть над собою, що змарнували цїлу зиму в жидівській хатї тай лишили ся темними, як були."

Закінчилась школа. Школярі подякували за труд і працю панови учителеви і отцю пароxови тай розійшлись до дому.

* * *

Минула весна, прийшло лїто. По вечірни під деревиною посходились парубки, посїдали на горбку, а Панько читав їм ґазети так гладко і різко, якби не знати який вчений. А ґазди, також цїкаві довідатись цїкавого про сьвіт, підходять несьміло тай теж слухають, але вже нїхто не сьміє ся з кривого Панька.

„Тай ми могли навчитись письма тай собі самим так ґазету прочитати, але тепер пропало" обізвав ся хтось з гурту.

Михайло Яцків.

Посол Петришин.

(На підставі „Записок" Алексея Заклинського, пароха Старих Богородчан).

В 1848. роцї засїдало в державній думі в Кромерижи 18 руських послів з тодїшної нашої інтеліґенції, між ними також кілька селян, зовсїм неписьменних. З них ледви один знав письмо і читав своїм товаришам переводи з засїдань.

Досить цїкаво представляв ся селянський посол з Тисьменицї, коло Станиславова, *Василь Петришин*. Був се чоловік яких пятьдесяти лїт, середного росту, трохи присадистий і похилений, чорне волосе побілене сивиною. Його невідступною товаришкою була шкіряна торба; він приперізував її до себе ременем і нїколи, навіть в державній палатї не скидав, лише в ночи ховав під голову і спав на ній. В тій торбі містили ся посольські дієти посла Петришина. Бувало криє ся він по закутках, аби нїхто не підглянув, розкладає ті гроші, а було їх понад 300 ринських, — завиває кождий банкнот в стеноґрафічні записки і пакує в свою торбу. На ніч впрошував ся в комнати других послів і лише в сьвята і недїлї купував за 5 крейцарів мяса а звичайно жив сухим хлїбом.

В часї свого посольства зайшов раз до каварнї, бо щось його в серединї болїло і казав собі дати кави. Коли вже кава стояла перед ним, виймив з пазухи пів коржа в хустинї і сказав до кельнера:

— Дайте пару зубків чіснику.

Кельнер покрутив головою на знак, що не розуміє його.

— Е, така-то й коршма, що навіть чіснику тут нема.

По каві закурив люльку і своїм звичаєм став чвиркати крізь зуби на землю. По часї завважив коло ноги плювачку, отже обернув ся на другий бік. Та кельнер і тут підсунув йому плювачку.

— Заберіть тоту мисчину, бо вам в неї плюну, — сказав до кельнера.

Потому вийшов на публичний город до басену, визув ся, вижмикав онучі, бо вже були чорні і порозвішував їх, аби сохли. Надійшов поліціянт і хотів його арештувати, та Петришин в послїдній хвили нагадав, що має при собі якісь папері; виймив їх з пазухи і дав поліцаєви. Була се посольська леґітимація. Поліцай відступив, засалютував, дав рукою до зрозуміня, аби він більше не прав на публичнім місци і пішов в свою путь.

Петришин блукав по містї і розглядав ся по склепових вивісках та виставах, врештї зайшов до реставрації, бо в серединї не переставало йому докучати. В реставрації був Нїмець, також посол. Петришин сїв недалеко него. Кельнер подав Нїмцеви карту страв. а той показав пальцем, що вибирає. Потому взяв кельнер ту карту і подав Петришинови, а сей тикнув і собі більше меньше в то місце, що Нїмець. За час приніс кельнер перед Нїмця кусень печенї. а перед Петришином поставив порцию хріну.

— Мара їх знає, що то за дивний нарід! — думав наш посол і набирав хрін на хлїб та їв поволи.

Нїмець застукав на кельнера і сказав:

— „Da capo".

— Да капо, — повторив Петришин і подав кельнерови свій таріль.

Знов перед тамтим опинила ся печеня а перед нашим хрін.

— Бодай вас витлумило, — вицїдив Петришин. Показав кельнерови на Нїмця та його тарілї і сказав в третє:

— Да капо!

Сим разом прийшла печеня.

— Які вони там і є, — думав Петришин по дорозї, — раз „да капо" називає ся у них хрін, иншим разом — печеня, все-ж таки в серединї менї як би рукою відоймив.

Зачав падати дощ. Петришин закинув кожух до гори вовною аж поверх голови та йшов на вечірнє засїданє. В парляментї не було ще живої душі; він сїв в кутї, схилив голову і дрімав. Смерком зачали сходити ся посли.

Кількох Нїмців стануло недалеко кута і дивували ся, відки тут взяв ся медвідь.

Одного дня дістав Петришин лист від жінки і пішов з ним до о. Алексія Заклинського, аби прочитав йому. В тім листї стояло:

„Ти собі там байбардзо-байдуже. Жени Пилипа*) та чипи над пустим, а тут зайшли злодїї, тай вкрали воли. Як не мали вкрасти, коли ґазда потік ся на зломаний слих аж десь межи Венґрів ци Кальвінів, шукати другої голови та вчерашної днини! Який менї до ради найшов ся! Слїпий як тур, влїз межи Швабів як кіт межи ворони і нїби він там розуміє, що вони шварґотять!"

Петришин затерп на вість про воли, але тут вгатив кулаком в стіл, аж Заклинський кинув ся.

Ет, що там дурна — вибачте за слово, еґомость, — що там дурна баба знає! Таже ви, рахувати, самі видите, що я тут раджу!

Заклинський охолов і читав далї.

„Та пиниши, чи будеш висїти там до суду-віку, чи маю йти в чужі краї відрізати тебе, чи лишити дїти й хату, та йти в сьвіт за очи? Десь у людий ґазди як ґазди, а мене Бог покарав такою нешкребтаною бандурою, що лише сьміх та покаянє на весь сьвіт".

По сїм щирім слові додала тверда рука писаря отсе славословіє:

„Кланяю ся до Тебе і поздоровляю сердечно по тисяч разів.

Твоя жена Параскевія".

Петришин покрутив головою і відцмокнув. Заломив руки, довкола сїрих очий поставали ґусті морщини, так що ті очи гейби всьміхали ся. Стогонув, як би йому хто зуб вирвав.

— Оов, шкандаль! Щож менї тепер дїяти, еґомость?

— Гм, пішлїть жінцї триста ринських, най купить другі воли.

Петришин схопив ся гей з грани і витягнув обі руки перед себе.

— А тож би по якому було! Таж коли монарх тут мене призвав, аби я радив і царство його боронив, то повинен був коло моєї стайнї поставити сторожу, аби злодїї не могли волів украсти! А коли сторожі не було, то цїсарська каса повинна менї тепер за воли заплатити, бо вони коштували мене 300 ринських!

Засьміяв ся Заклинський на таку претенсію, але потому радив йому поважно, аби з такою бесїдою не виходив і не виставляв себе на сьміх, бо цїсар не покликав його сюди і без його ради та опіки був би обійшов ся.

Слова Заклинського нї нацо не придали ся, Петришин обставав завзято при своїй претенсії до цїсаря. Не довіряв вже Заклинському і пішов далї радити ся від одного руського посла до другого. Всї посли-інтеліґенти бояли ся скандалу для руської репрезентації і радили йому, аби мовчав, показували на віддуту торбу з банкнотами і казали, аби виймив 300 ринських і післав жінцї на купно других волів.

Не вдоволив ся Петришин тою радою послів з інтеліґенції і пішов між своїх товаришів-селян. По довгій радї з ними вернув ся до Заклинського і просив, аби виготовив йому петицію до палати о зворот з державних фондів 300 зрл. за воли.

І сим разом не міг Заклинський відрадити його від того наміру. Вкінци виготовив петицію, а Петришин передав її на руки предсїдателя палати. Предсїдатель, вирозумївши зміст петиції, усьміхнув ся і велїв секретареви відчитати її в повній палатї.

Коли секретар прочитав петицію, залила ся палата реготом, безнастанними оплесками і криком:

— Браво Петришин! Živio! Hat Recht: Wenn er nicht da waere, geht der Staat zu Grunde! Retter der Monarchie! Die Ochsen zahlen! і т. д.

Довго треба було ждати, поки палата успокоїла ся. Тодї предсїдатель сказав:

— Та петиция не дасть ся брати так як реґулямін приписує, бо в реґуляминї нема нїчого про се, аби держава винагороджувала послам домашні шкоди, длятого звертаю ту петицію посолови Петришинови.

Руські посли, що сидїли коло Петришина, перевели йому ту відповідь предсїдателя. Як лише Петришин зрозумів зміст відповіди, попав в лють і крикнув:

— Виджу, що і тут нема правди! Коли-ж так річ має ся, то я вношу, аби палата постановила, щоби бодай від тепер злодїї послам волів не крали!

Посли один другому пояснили те внесенє Петришина. Палата знов загреміла сьміхом і довго не могла успокоїти ся від безнастанних викликів: Браво! Браво! Herr Petryszyn! Браво! Браво!

Предсїдатель застановив засїдане і чекав, аж палата успокоїть ся.

— Е, піду я з тою справою до самого цїсаря, — сказав Петришин, — бо виджу, що й тут нема правди!

*) Женити Пилипа — дармувати.

В СПРАВІ КАЛЕНДАРЯ Р. Н. СОЮЗА НА 1914-ТИЙ РІК.

На підставі § 122 статута Р. Н. Союза Головний Виділ Р. Н. Союза поручив підписаному на своїм засїданю дня 7, 8, 9 і 10-го марта 1913 р. (гл. Протокол з сего засїданя, поміщений в ч. 12. „Свободи") зладженє і зредаґованє календаря Р. Н. Союза на 1914-тий рік. Щоб вивязати ся з наложеного обовязку як найкрасше, та щоби календар нашої орґанізації під кождим зглядом міг відповісти усїм вимогам, бож се від ряду лїт одинока руська книжка, яка опускає друкарську прасу в Америцї, отсим запрошує ся до співучасти як найширший загал.

Передовсїм у кого є хист і талан писарський, сей зволить надсилати на понизшу адресу малі повістки і оповіданя. Першеньство будуть мати оповіданя і образцї з житя американських Русинів, а опісля оповіданя історичні. Поодиноке оповіданє зі згляду на невеликий обєм книжки і зі згляду на ріжнородність її змісту не може перевисшати 6 сторін друку великої 4-ки.

Поза оповіданями друкувати ся будуть в календарі працї наукові, популярно-научні розвідки і т. п. В тім напрямі пожадано булоб, щоб Вп. автори передше порозуміли ся з редактором календаря, аби не вийшло таке, що присланоб дві працї на ту саму або дуже схожу тему. Научні розвідки рівнож повинні держати ся висше зачеркнених рамців.

Кождий автор, якого ориґінальна праця найде приміщенє в календарі Р. Н. Союза на 1914-ий рік, є управнений до гонорара по 2½ цента за стрічку друку (в однїй шпальтї).

Охочі перекладати дещо чи то з белетристики чи то з научно-популярних розвідок, зволять ласкаво рівнож порозуміти ся з підписаним, щоб уникнути евентуальних заводів. Гонорар: 1½ цнт. від стрічки друку (в однїй шпальтї).

Вп. п. автори зволять евентуальні свої працї присилати в той спосіб, щоб вони найшли ся в руках редактора календаря найдальше по день 15-го серпня 1913-го року. Усї працї, які надійшлиб пізнїйше, безусловно не будуть могли бути узглядненї.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Сї відділи Р. Н. Союза а також кружки сьпівацькі, театральні і т. п., які хотїлиб, щоб їх фотоґрафії були поміщені в календарі на 1914-ий рік, зволять їх прислати до рук редактора найдальше по день 15-го серпня с. р. Рівночасно з фотоґрафією просить ся прислати чек або моні ордер виписаний на імя „Свободи" на суму 5.00 дол. Сї гроші ужие ся на покритє коштів виладженя з фотоґрафії пригожої до друку клїші. Місце в календарі безплатно. Пожадано булоб, щоб сї товариства, котрі схочуть помістити в календарі свої фотоґрафії, рівночасно з ними присилали і коротеньку історію свого товариства. Ся історія мусить бути писана як найбільше звязло і за неї платити ся не буде.

Оголошеня. Календар Р. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисяч примірників, є найлїпшим середником до оголошувань поміж американськими Русинами. Хто має якийсь бізнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря Р. Н. Союза. Цїни суть вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 25.000 примірників. Цїла сторона, величини 9¼ цаля через 6 цалїв коштує 25.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорожше, після умови. Пів сторони величини 4½ через 6 цалїв коштує 15 дол.; чверть сторони, величини 4½ через 3 цалї 10 дол. Найменче оголошенє може обіймати 3 через 2 цалї і коштує 5.00 дол. Хто хотїв би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клїшу; если нї, то поносить кошт виготовленя такої клїші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорожше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської клїші.

Текст оголошень мусить находити ся в руках редактора календаря найдальше по день 1-го вересня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безусловно не будуть друкувати ся.

Хтоб хотїв заняти ся збиранєм оголошень до календаря, зволить листовно віднести ся до управителя „Свободи", п. А. Савки по близші інформації. За труд даємо значний процент.

З гори зазначує ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських", що то лїчать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканьство легковірних, не можуть бути поміщені в календарі Р. Н. Союза.

На закінченє отсего конкурсу ще одна просьба. З огляду на те, що сего року минає 20 лїт від часу заложеня „Свободи", а слїдуючого (1914) року сьвяткувати-мемо 20-лїтє основаня нашого Р. Н. Союза, то було би пожаданим, щоби наш календар на рік 1914-тий мав характер календаря ювилейного. До сего потрібно помочи усїх тих наших П. Т. Патріотів, котрі нашу орґанізацію закладали і до її зросту чимнебудь у своїм житю причинили ся. Просимо отже Вп. Родимців надсилати як найбільше фотоґрафій Братств, Товариств і Сестриць Р. Н. Союза, або і поодиноких заслужених людий, особливо тих, що приступили до нашої орґанізації ще в перших початках її істнованя. Думаємо, що кождий відділ Р. Н. Союза спроможе ся раз на 20 лїт на невеличкий видаток, щоби тим видатком покрити бодай кошти виготовленя відповідної клїші.

Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Іван Франко.

Притча про радість і смуток.

Два сусїди жили поруч себе рядом:
Сей весїлє справляв, а другий похорон.

В однїй хатї риданє і плач над мерцем,
В другій хатї музика і сьпів над вінцем.

Тут на мари мертвого кладуть і голо-[сять,
Там до шлюбу рушають і дари виносять.

Одним шляхом везуть труну й моло-[дят,
Один піп погребе й буде шлюб їм да-[вать.

І веселї й сумні вернуть з церкви враз
І невнїсько сї й ті певно вмють ся за [час.

Се не казка, брати, тілько образ мабуть,
Як у парі в житю смутки й радощі йдуть
І сї й ті до одного кінця нас ведуть.

Христя Алчевська.

НЕ СПИ, СИНУ!

Не спи, сину! Час не спати:
Перед ранком яснобарвним
Ще темнїють ночі шати,
Лячно людям незугарним;
Погасити ще жадають
Сьвітло правди, сьвітло чисте,
На сторожі всї чекають,
Щоб в думках убить барвисте...

Не спи, донечко кохана:
Ночі темної не буде,
Близько хвиля та бажана,
Що сьвіт ясний матір збудить,
І крізь хатнї віконця
Рознесеть ся, залунає
По занедбаному краю
Пісня волї, пісня сонця!

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

КАЛЄНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
19	Четвер	Висаріона
20	Пятн.	Теодота
21	Субота	Теодора
22	Неділя	1. Вс. Сьвятих
23	Попед.	Тимотея
24	Вівтор.	Вартоломея
25	Середа	Онуфрія

НОВИНКИ.

Імміграція в місяцю маю. Минувший місяць, май, показав ся незвичайно обильним для корабельних компаній, що перевозять імміґрантів через широкий океан. Кораблі, що причалюють до нюйорської пристани в місяцю маю находили ся в цьвітів, прибили рівно 100 разів до пристани над Гудзоном і висадили на сушу 131.315 подорожних. З того числа прибувало тут 104.930 як подорожні 3-ої кляси, то значить властиві імміґранти. Решта прибула I. і II. клясою.

Попередники намісника Коритовського. Д-р Витовт Коритовський є девятим, зглядно десятим Поляком на уряді галицького намісника, від коли Галичина належить до австрійської держави. Першим австрійським намісником польської національности був Вацлав Залеский, дідо теперішного міністра фінансів, звісний в польській літературі під псевдонімом Вацлав з Олеська. Вацлава Залеского іменовано намісником в 1848 році. На сім становищи не лишив ся довго. За кілька місяців відкликано його до Відня на уряд шефа секції в міністерстві внутрішних справ. По короткій перерві його наслідником зістав Аґенор ґр. Голуховський; він сповняв уряд намісника десять літ, від 1849 до 1859 р. По іменованю ґр. А. Голуховського державним міністром в 1859 р. управа краєм дістала ся в руки намісників німецької національности. Щойно ґр. Ринард Белькреді по упадку Шмерлінґа в 1865 р. іменував А. Голуховського вдруге намісником Галичини. На сім становищи Голуховський позістав до року 1869. Той мусів уступити, бо галицький сойм проти бажаня центрального правительства ухвалив резолюцію, в котрій домагав ся, щоби Галичині надати „автономію". Втрете ґр. Аґенор Голуховський зістав намісником в р. 1871 за кабінету Гогенварта. На сім становищи остав до смерти. Се був взагалі перший намісник, що вмер підчас урядованя. Наслідником Голуховського зістав бувший президент міністрів ґр. Альфред Потоцький. Наслідником Альфреда Потоцького зістав Филип Залеський, син Вацлава а батько теперішнього міністра фінансів. По Филипі Залеськім, коли сей зістав галицьким міністром на місце Флоріяна Земялковського в 1888 році зістав намісником ґр. Казимир Бадені. Казимир Бадені був намісником до 1895 року, себто шість сім літ. Його урядоване замітне боротьбами підчас виборів до парляменту і до сойму, які зводив з поступовими партіями. Коли Казимир Бадені в жовтні 1895 році дістав становище президента міністрів, намісником Галичини зістав тодішний краєвий маршалок князь Евстахій Сангушко. Наслідником Сангушка був ґр. Лев Пінінський, покликаний на се становище з посла до парляменту. Пінінського усунено, щоби зробити місце для ґр. Андрія Потоцького, що був тоді (1902) галицьким краєвим маршалком. Кільканайцять днів по акті 12. цьвітня 1908 цісар іменував намісником д-ра Михайла Бобжинського.

Гнів народа. Король Юрій V. підчас свойого перебуваня в Единбурзі заявив, що не буде ходити пішки тай взагалі не покаже ся на улицях, як в замкненім повозі. Ся постанова викликала живі протести і щире обурене молодіжи Единбурґа. Бо в старосвітськім звичаї, що молода жінка, котра в маю вийшла замуж, має право їздового пішки королевої усьміхати скільки хоче і публично. Король Едвард VII, котрий і так мав великий успіх у жінок, користав обильно з давнього звичаю, непрактикованого зрештою за панованя королевої Вікторії і залюбки проходжував ся улицями Единбурґа, збираючи численні поцілуї від гарних Скоток і, як розказують завсіди, нерідко відповідав на них прихильно. Тому то церковні канцелярії нікали не мали стільки праці, як в маю перед приїздом короля. Король Юрій V. необережний сплат на себе гнів народа.

Довговічність. „Чоловік вмирає тоді, коли сам хоче того", сказав безсмертний німецький поет Ґете. Для богато осіб се твердженє видасть ся дивачним, а однак показує ся на підставі дослідів швайцарського професора Фішера, що воно є вповні оправдане. Швайцарський учений виказав, що житє чоловіка на земли степенево продовжує ся і то навіть в десять скорім темпі. За 9 до 10 віків люди звичайно будуть жити по 100 літ, а за яких 2000 літ по 160 і більше. Учений доказує, що геніяльні бактеріольоґічні праці Пастера вже в першім столітю продовжили пересічний вік людини о нових 5 літ у мужчини а 6 літ у жінок. Кромі сего нові статистичні дані переконали його, що колиби спостережено і сейчас почато лічити ріжні недуги, то яких 50 процент випадків смерти можнаби відтягнути о кільканалцять літ. Кромі сего проф. Фішер на підставі статистики доказав, що від року 1861-го до 1900-ного довговічність у Англійок збільшила ся о 14 літ а у Англійок о 16 літ; у Французів о 10 а Француженок о 11, у Німців о 25 а Німок о 29 літ. Збільшене довговічности у людий ілюструє наглядно отсе зіставлене: в 16-ім віці жив чоловік пересічно 22 роки; в 17-ім віці не цілих 25 літ; в 18-ім віці від 33 до 36 літ, а в 19-ім віці від 37 до 39 літ. Заслугує на увагу, що довговічність у жінок поступає далеко скорше як у мужчин.

Десятьміліоновий пасажир. На покладі парохода „George Washington", що 9-го с. м. причалив до нюйорської пристани, находив ся десятьміліоновий пасажир, яких до сеї пори від часу свого істнованя перевіз Північно Німецький Льойд. Сей, кого нечайно стрінула честь бути тим десятьміліоновим пасажиром, є скромним шевцем з Угорщини і називає ся Ференц Васілї. Він купив у аґента білет III-ої кляси і заплатив за нього 186 корон. Та коли прибув до Бремы, аби тут виміняти одержаний від аґента купон на шифкарту, стрінули його параз всілякі несподіванки. Насамперед, на превелику його радість, звернено йому, як „ювилейному пасажирови" усї гроші за шифкарту і запрошено його до безплатної подорожи в III-ій клясї. На запит, чи бажає ще чого, відповів скромно, що він багне раз хотяй в своїм житю закурити добре циґаро. І сейчас спрезентовано йому коробку добірних гаванських циґар. Кромі сего вивінувано бідного еміґранта новим одягом та вручено йому гарний золотий годинник. Безперечно належав Васілї, коли вчера ступив на американську землю, до найщасливійших людий на сьвітї. З щасливою усьмішкою на лици, з блискучими очима, живо розповідав репортерам про се велике щастє, яке його стрінуло. І можна напевно сказати, що він за ніякі скарби сьвіта не проміняв би ся був вчера з найбільшим богачем Америки.

Виграв заклад. Російський маляр. Яшненко, як доносить „Русскій Архивъ", заложив ся зі своїми товаришами, що покажеть ся російському цареви... як мати родила. Заложив ся за 3000 рублїв. Маляр мешкав в Петербурзї при ул. Морській, куди цар Микола часто ходив пішки, удаючи ся до зимової палати своєї дочки. З сего постановив скористати Яшненко. Виставив на бальконі свойого мешканя нагий постумент. Цар, що переходив оподалїк, зараз побачив статую і спитав одного з урядників поліції: „Хто там мешкає?" — „Артист", — відповів урядник. Ся відповідь успокоїла царя і не питав ся більше про нїщо тай не звертав уваги на невбраного чоловіка з ґіпсу. Сего лише ждав Яшненко. За кілька днів усунув статую і запросив товаришів, а сам цілком нагий заняв її місце. Саме надійшов цар, глянув на маляра і сказав до свого адютанта: „Тамта статуя була далеко гарнїйша". І Яшненко виграв заклад.

Завіщанє париського бандита. Оподї страчено в Парижи звісного автомобілевого бандита, Соуди, котрий на хвилину перед вступленєм на шафот передав свому оборонцеви аркуш паперу, на якім списав свою послїдну волю. Се завіщанє показує, що Соуди навіть в послїдній хвилї перед смертю не тратив доброго гумору. Ось зміст сего оригінального заповіту:

Ля Санте 17. цьвітня 1913.

Моє завіщанє!

Я, Соуди, засуджений на смерть представниками земської суспільної опінїї, званої справедливостю, уважаю за свій обовязок лишити свою послїдну волю.

1. Міністрови війни записую всї свої витрихи і зелїза до вломів, аби при їх помочи міг нарештї відчинити двері, які ведуть до залагодженя квестії трилїтної військової служби у Франції.

2. Мій мозок записую медичному факультетови паризького університету.

3. Моє волосє прошу переслати товариству фризієрів. Нехай на користь нашої справи продадуть їх по одному.

4. Чашку віддаю на власність антропольоґічному музееви, її зміст най перешле музей „товариству дешевої зупи".

5. Моє власноручне завіщанє має бути власностию „анархії". Може який професор знайде в нїм що цікавого.

Соуди.

З боку на завіщаню помістив Соуди короткий вірш, якого зміст такий:

„Що житє? — Перелетний рай закритий темною ослоною, а до того непевною дійсностию, на яку складають ся невдачі і біль!"

Кара на людоїдів. 10 членів тайного товариства „Леопард в Сієра Леоні", англїйській кольонії на західнім побережу Африки, зістало недавно повішених, коли їм доказано участь в людоїдстві. Ідеї сего товариства ширили ся дуже між племенем Менді, що всегда ставило завзятий опір анґлїйському правительству.

Арештоване місто. Природно, що діяло ся се в Росії, під Ростовом над Доном. Хтось розпустив поголоску, що нахічеванська міська управа дозволяє кождому, хто лиш має охоту, вибрати собі в найдогіднїйшім місци площу 10 через 15 сяжнів під одиноким лише услівєм, що всюди має лишати ся місце широке на 10 сяжнів на будучі улиці. На сю вість вирушили з Ростова цїлі каравани возів та піхотинців. На місци заложеня нового міста не було нїкого з уряду. Одинокий представитель власти, ревіровий, чуючи, що не доріс до своєї задачі, зі стоїцьким супокоєм приглядав ся, як вимірювано площі, затягано вози та ставлено намети. Серед мешканців нового міста запанувало переконанє, що слїдуючого дня прибуде до них начальник міста і інжінер, щоби дати їм потрібні вказівки. І тому усе населенє порішило переночувати на занятих становисках, аби ранком, в поспіху не поплутати часом вибрані місця. А таких площ заняли прибувші около 1000. Навіть найшли ся спекулянти, які за заплатою 30 до 50 рублїв відступали другим догіднїйші місця. Слїдуючого дня усе розвіяло ся наче мрія. Самовільних пересeленців в числї кількасот арештовано і відіслано до циркулу. Намети і огородженя спалено на місци, а самого будівельного матеріялу відібрано на суму яких 20.000 рублїв.

Незвичайний зріст канадійських міст. Нема сумнїву, що населенє Канади незвичайно скоро зростає. Сьвідчить про се і зріст канадійських міст. Тут перше місце займає Вінніпеґ. У 1871 році його населенє виносило ледви 241 душ. У році 1901 числив Вінніпеґ 43.340 мешканців а в десять літ пізнїйше т. є. в 1911 числив він вже 135.035 душ населеня. Сей незвичайний зріст міст характеристичний для цілої західної Канади. Так само приміром місто Брендон, що у 1901 р. числило 5.260 мешканців, мало їх у 1911 році вже 13.829. Місто Реджайна знова, що у 1901 мало лиш 2.249 мешканців, в десять лїт пізнїйше має їх 30.213.

Замордованє Русина Григорчука. Недалеко Едсону, коло Едмонтону в Канадї, на зелїзничім торі найдено недавно перетяте тіло Русина Григорчука. Хоч тіло було перетяте на двоє, слїдів крови не найдено. Лїкарі, що оглядали тїло Григорчука, прийшли до заключеня, що потяг перейшов через погибшого доперва в кілька годин по його смерти.

Номерший жив в Едмонтонї і до Едсону їздив продавати лоти. Послїдний раз виділи люди в його посїданю поважну суму гроший, але при трупі не найдено нїчого. Лишилась по нїм жінка і двоє дїтий. Покійник перебував давнїйше в Вінніпеґу та Брендонї.

Старий Індіянин. До міста Мус Джов, Саск., Канада, прийшов на днях у відвідини старий 102 лїтний Індіянин, що зове ся „Воєнний Орел" і є провідником одного індіянського племени. Згаданий Індіянин мимо пізного віку тримає ся ще зовсїм добре.

З таким народом числить ся сьвіт. Минувшого тижня, як пише „Укр. Голос", приїхав до Вінніпеґу один з жидівських провідників сіоністів, Наум Соколоф.

Цїль його поїздки є вербувати Жидів на поселенє до Палестини, як також колектувати гроші від тих, котрі не мають охоти переселитись там, щоб викупити від Турків як найбільші простори землї і в сей спосіб сотворити жидівську державу.

Приїзд його був великим сьвятом для вінніпеґських Жидів. Довгий ряд автомобілїв провадив його з двірця, а вечером зібрались тисячі Жидів, щоб почути його промову.

Замітним є се, що присутними були не лише Жиди — сіоністи, прихильники його поглядів, але були і асимільовані канадійці-Жиди як також інтернаціоналїсти-соціялїсти і всї вони зарівно одушевлялись його виводами про сотворенє жидівської держави.

На зібраню сїм був також майор міста Deacon, а на міській гали виділа напись: „Welcome Nahum Sokoloff"!

Видно, що й Анґлїйцям імпонує така солїдарність Жидів. А що аж міська рада виставила таке привитанє для нього на міській гали, се безперечно сталось заходами міського радного, Жида Скалїтера.

Так! З таким солїдарним народом як Жиди числить ся сьвіт.

У них в загально-народних справах не роблять ріжницї анї погляди релїґійні анї полїтичні.

Вони тодї всї Жиди і через се імпонують для окруженя своєю солїдарностю та через се і числять ся з ними всї.

У нас чогось подібного зі сьвічкою не дошукав би ся. — У нас кождий в свою дудку грає, хотяй би се була яка важна народна справа. — Жиди в сїм зглядї можуть бути великим приміром для нас.

Жертви „винахідника". Двох нюйорчан, Бенямін Шенбрун та Юлїй Кутлер з болем серця згадують нинї, що колись і вони мали декілька соток долярів заощадженого гроша. Мали, бо днесь не мають із них нї цента. А стало ся то в такий спосіб: Оногдї познакомили ся вони з якимсь славним винахідником, який потрафив з кождого однодолярового банкнота зробити дводоляровий банкнот. Легковірні так запалили ся до знаменитого бізнесу, що мерщій зібрали усї гроші, які лиш могли і вручили „винахідникови" суму тисяч долярів в самих однодолярових банкнотах. „Винахідник" пішов з грішми до другої кімнати, а оба властителї гроший могли лиш через дірку від ключа приглядати ся, як то із їх долярівок повстають дводолярівки. По якімсь часї „винахідник" вийшовши, вручив їм завязану пачку, у якій зверха і під сподом було по одній новісїнькій 2-долярівцї. Пачку вільно було їм розвязати доперва по 24-ох годинах, бо противно вся фарба з банкнотів булаб замазала ся. А що дурнїв — як кажуть — нї сїють нї орють, але самі на камени родять ся, тому і наші два патріоти, коли по 24-ох годинах осторожно і з належною урочистостю, якої вимагає сума 2 тисячів новісїньких долярів, відчинили пачку, — найшли у нїй лиш рівненько потятий ґазетовий папір. Тимчасом по помисловім „винахіднику" вже і слїд застиг.

Скандали в чорногорській королівській родинї. Один угорський дневникар, котрий вернув недавно з Чорногори, оповідає про недавні скандали на чорногорськім королївськім дворі. Героєм тут є другий син короля Миколи, князь Мірко, чоловік великої російської княжни Наталії Константинівної, котрий має тепер 33 роки. Він підчас війни був приділений до армії облягаючої Скутарі. Підчас облоги пізнав ся кн. Мірко з французькою доглядачкою, Амалією Фріс. Мірко потайки покинув табор разом з гарною Француженкою і замешкав в Антіварі. Тут обоє перебули весело кілька тижнів. Сей поступок князя неподобав ся офіцирському корпусови; справа дійшла до відома короля і він велїв синови вертати до табору. Кн. Мірко вернув, але небавом знов утїк до Антіварі. Сим разом впала йому в очи жінка властителя готелю, в котрім мешкав. Хоч вона противила ся йому, він напаствував її своїми любощами. Аж коли її чоловік загрозив йому револьвером, кн. Мірко перестав накидати ся з своєю любовю. Король Микола залюбки не платить належитостий. Ір. властителї готелїв в Антіварі нерадо винаймають чорногорському монархови і його почотови свої готелї. В дочці властителя Ґренд Готелю в Цетинї залюбив ся 24 лїтний син Миколи кн. Петро і так уперто переслїдував її, що батько побоюючи ся за долю дочки, мусів вислати її за границю.

Заборона творів Т. Шевченка. На підставі циркуляра мін. Кассо поконфісковано в земських школах на Харківщинї між иншим такі твори Шевченка: „Катерина", „Невольник" і „Назар Стодоля".

Спалив свою жінку. Живуть нинї на сьвітї всякі люди; є й гарні і погані, є мудрі і дурні, але щоб аж так дурні були, як показує понизша подія, так се переходить всяке людське понятє.

Сталось се дня 29. мая. Під числом 106 Дізраеліст у Вінніпеґу жила собі молода родина, Стефан Загарнюк зі своєю женою, які що іно місяць як побрались.

Він має 30 лїт а вона 22; люди молодї — лише жити. — Та злоба, чи радше зависть доводить людину до нелюдського дїла.

Стефан не довіряв своїй жінцї, носив ся все з підозрінєм і через се сварились від самого весїля.

По довшій сварцї ранком дня 29. мая зловив Стефан свою жінку, обіляв її убранє нафтою і запалив. Убранє згоріло, а жінка смертельно попеклась.

Коли лише почав ся огонь, жена вибігла зі страшним криком на улицю. Прибіг сейчас поліцай і сусіди. За хвилю приїхав амбулянс і забрав її попечену до шпиталю, де коло полудня того самого дня серед страшних болїв скінчила своє житє.

Чоловік сам також трохи попечений, лежить також в шпитали. Він мабуть пробував погасити огонь.

Після висліду слїдства виходить, що жінка малаб то згодити ся, щоб чоловік обіляв її нафтою і підпалив і коли не буде горіти, се буде знак, що вона нїчого невинна.

Мабуть були обоє аж так далеко дурні, коли могли повірити, щоб убранє, пересякле нафтою, не горіло. Чоловік, коли виздоровіє, буде відповідати за свій дурний розум перед судом.

Новітне чудо. Чудо воскрешати померших, після твердженя професора Сорезіого з університету „Фордгем" в Ню Йорку, належить до найблизшої будучности. Згаданий професор вже від пять лїт робив досліди в тім напрямі, що вмираючим пацієнтам допроваджував кров здорових людий. До сеї пори він протинав обом, то є хорому і здоровому пульс на руці і обі руки сильно злучував при помочи бандажів. Коли сьвіжа кров в наслїдок природної циркуляції прибула до лївої комірки в серци хорого, сейчас наступало майже чудесне поліпшенє в станї вмираючого. Як говорить лїкар, що коли в недалекій будучности поталанить йому довести кров впрост до лївої комірки в серци хорого, то його метода стане совершенною. Тодї при її помочи буде можна привернути до житя кождого небіщика, коли її примінить ся найпізнїйше в пів години по його смерти.

Смерть найтяжшої женщини на сьвітї. У повітовім шпитали в Шікаґо, Ілл. померла недавно в наслїдок операції панї Марія Петерс, що важила 585 фунтів. Була се здає ся найтяжша і найгрубша женщина на сьвітї і тому показували її за гроші по американських виставових будах.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Published by The Little Russian Nat'l Union of America.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.
A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Terms: Two dollars a year. Single copy: 5 cts.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати газету треба все з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Статю під повисшим наголовком находимо в ч. 122 львівского „Діла". Написала її звісна наша письменниця, Вп. Ольга Галичанка (псевдонім), яка інтересує ся вельми житєм та справами американських Українців і яка щиро бажає, щоб наша нова вітчина била по можности слідами своєї старокраєвої посестри. Ізза актуальности змісту подаємо статю нашої Вп. приятельки до відома нашого загалу і сподїємо ся, що наші читачі зацікавлять ся більше ніж доси усїм тим, про що в її статї говорить ся. Ось ся статя:

В цвітни с. р. був в часописях поміщений зазив Шкільного Союза до сусьпільности в справі складаня дарів для бібліотеки і музея, що засновує ся заходами Українців в Америці. При ріжних для Галичини актуальнійших, на око пильнійших справах, зазив сей проминув майже без відгомону і здаєсь вже тонути у фалях забуття. А однак се справа не тілько для Америки, але для всеї нашої вітчини так важна, що годить ся її не раз нагадати — тому посьвячуємо їй ще отсих пару слів.

Всї знаємо, як богато нашого народу із всїх частий України рік річно виганяє нужда з краю шукати хлїба за морем. Знаємо, що по більшій части матеріяльно еміґранти свою цїль осягають. Доказом сього постійне надсиланє грошей родинам, а також щедрі датки на національні цїли.

Але мало хто журить ся тим, як виглядає моральна сторона сеї справи. Мало хто займає питане, яку моральну користь відносе наша численна еміґрація з свого побуту у сїй найпоступовійшій країні. Що скористає і як виглядає наш мужик серед просьвіченого, сьвідомого своїх прав і обовязків робітництва американського, на услугах котрого стоять хмари видавництв, газет, бібліотек, клюбів, товариств та всяких культурних заведень? Яке сьвідоцтво нашій нації дає сей український анальфабет (максимально набута наука читання і писання без охоти і уміня покористати її не вибирає людей з анальфабетів!), необізнаний бодай з елементарними підставами науки, який не знає навіть з дефільного своєї історії, ґеоґрафії, не уміє сказати сього, де живе, що робить та як великий його власний народ?

А однак, воно могло би бути інакше. Ми-ж за море висилаємо елемент найенерґічнїйший, найцікавійший, вільний ... там тратить найкрасші свої сили — і коли б так йому хто уміло зайняти ся — зацікавити до науки і читання — то побут у такій живій школі, якою є житє в Америці, з відповідним вихіснуванєм вільного часу, міг би кождому темному та злобному селянинови принести крім матеріяльних не менші й моральні користи, та зробити [illegible]

Не можна сказати, щоб до сього часу ці не зроблено на сьому полі, але до Америки [illegible] робітником, для заробітку — і в таких умовах не ставало часу посьвятитись сїй справі, не ставало матеріялу, яким би можна було відповідно покористуватись, не було кому управильнити і пустити в рух сей превеликий, злежений апарат, яким є просьвітна робота над масами.

Аж в минулому році на зборах Руського Народного Союза (старого) вибрано Просьвітну Комісію, зложену з людий, які не зважаючи на свої власні тяжкі заняття, постановили заняти ся сею справою і розтягнути сїть своєї просьвітної роботи скрізь, де тільки ґрупує ся наша еміґрація без уваги на те, звідки еміґрант походить, які його релігійні чи політичні переконаня.

В тій цїли, щоб просьвітити й збудити зацікавленє й охоту до науки в товариствах та читальнях, по при ріжні розривки як сьпів, музика, аматорські представленя і другі забави будуть читати ся короткі півгодинні цікаві виклади, ілюстровані сьвітляними образами, з усїх областий знаня, починаючи від історії та ґеоґрафії рідного краю аж до найновійших здобутків сучасної науки.

Задля придбаня відповідного матеріялу до таких викладів розписано в грудни м. року конкурс на ряд популярних відчитів із нашої історії, ґеоґрафії, літератури, політики, етноґрафії і антропольоґії, з поля просьвітного, економічного і т. д. Крім сього займеть ся Просьв. Комісія виданєм коротенької української історії в анґлійській мові з ціллю познакомленя ширшого сьвіта з Україною, як також виданєм історії угорської Руси, що переведена також на язик словацький буде мати задачу освідомленя сеї найбільше занедбаної частини нашого народу.

Дальше основує Просьвітна Комісія при старім Народнім Союзі також центральну бібліотеку так книжок як і музичних творів, в якій хочуть зібрати, о скільки дасть ся, як найточнїйше весь наш доробок на сих полях. Поруч з бібліотекою повстає також національний музей, де буде містити ся все, що творить ся з нашого житя так теперішного як і минувшого (о скільки се буде входити в дорогу нашим красним музеєм) аж до моделїв сьвятинь, хат та цїлих осель враз з всякими статками й цїлим уряджєнем та куклами повбираними в стилеві народні убори, відповідні до моделювання місцевостий.

Яке значінє може мати для нас якраз нашої, коли тим, що знають нашого забідованого а часто запитого еміґранта, покажеть ся також образ його правдивого житя, яке він враз з своєю живописною одежою оставив геть там далеко за горами, за морями?...

Щоб розповсюднити наші народні вироби в народнім стилю виконані вироби, основано „Український національний базар", який крім крамниці, удержує мандрівного агента, що розвозить зразки наших виробів по ріжних місцевостях Америки.

Велика й тяжка задача жде організаторів так широко розпочатої акції — не мало труду й гроша мусять вони на се посьвятити — але ми, горожани сього „старого краю", в інтересі якого вони властиво всю єю акцію підіймають, маємо обовязок підперти їх у сьому дїлї — о скільки наша можність. Коли грошевими датками то відповідними дарами чи то до музея чи до основуючої ся бібліотеки. Кілько то наприклад гарних збірок нот укр. композиторів лежить ся нераз по наших домах як німі сьвідки колишніх „юних днів" своїх власників?! Нехайже вони причинять ся до виповнення американської музичної бібліотеки. Наших композиторів, авторів, артистів, просить ся причинитись жертвованєм до своїх творів. Людий, які мають готові відчити, читані де по читальнях чи просьвітних кружках, або хотїли би обробити популярно декілька важнїйших творів з нашої літератури або історії — просить ся причинитись своєю працею до сього великого дїла, морального відродження нашої еміґрації.

Сї, що рефлектують на збут своїх виробів до американського базару, повинні перші зразки своїх виробів жертвувати до музея.

Інтеліґенція, учительство по селах належало би займити ся збиранєм між селянством дарів до музея а також складанєм збірок писанок та ґердан, як се було збирано до краєвих музеїв.

Ще одна річ. Українець не обійдеть ся при просьвіті чи забаві без пісні. Для американської просьвітної організації потрібно конче відповідного матеріялу. Може-б хто з українських поетів хотів вготовити відповідні до сеї цїли слова — стороною музичною обіцяв ласкаво займити ся Впов. о. Остап Нижанковський.

Жертви до музея і бібліотек найлїпше посилати на адресу Народного Шкільного Союза у Львові ул. Домініканська ч. 4. II. поверх.

Доси на сю цїль надіслали:

Володимир Іванчук ученик VI. кл. в Коломиї, збірку писанок. Пані А. Крушельницька в Кулачківцях, писанки. Пані А. Глїбовицька Пядики, писанки. Українська накладня Львів, 20 примірників сьпіваника Ярославенка. Тов. Просьвіта у Львові, комплєтну збірку своїх просьвітних видань (вислано прямо до Америки). Тов. Педаґоґічне, 31 примірників своїх видань. Ол. Кисілевська Львів, книжку, збірку нот, гуцульські писанки, ґердани і пояс.

О. Галичанка.

Прочитавши повисшу статю, нам мимохіть насуваєть ся на ум ось таке питане: Що ми самі зробили доси в тій справі, яку заарапжувала Просьвітна Комісія нашого Р. Н. Союза?... На превеликий жаль, мусимо на се питане відповісти: **нич!** Нич ми не зробили і навіть, як справи до тепер стоять, не думаємо нічого робити. А чому? — Бо ми сотворені до „висших цїлий", до всякого полїтикованя, критикованя, глузованя... На що нам, мовляв, якоїсьтам просьвітної комісії, коли ми і без неї високо просьвічені! Справді, почуте гіркого соромуналигь нерви кождої щирої людини, коли подумаєш про ту нашу прокляту байдужність. І по що властиво вибрано на послїдній конвенції нашої орґанізації Просьвітну Комісію? Чи може на те, щоб поглузувати з неї та в своїм часї закинути їй прямо неробство? А що може вдіяти Просьвітна Комісія при **такій** помочи свого суспільства? Яку поміч дали ми доси Просьвітній Комісії у її змаганях? Як ми відповіли на її конкурси і зазиви? Виходить на те, що наша (!) Просьвітна Комісія, если що й зробить для нас, то хиба силами старокраєвих патріотів і то таки в старім краю. А ми де? То патріоти в старім краю мають виконувати постуляти нашої Просьвітної Комісії на те, щоби ми — при нагоді та це може і з ласки — прийшли і оглянули ті річи, котрі нам тут прислала стара наша вітчина?... Ну, гарні ми люди тай даємо о собі гарне сьвідоцтво членам Просьвітної Комісії і тим старокраєвим патріотам, котрі нами журять ся та збирають річи для нашого музея, архіву і бібліотеки!

Ні, воно так дальше не може бути, не сьміє бути! Ми мусимо ратувати нашу народню честь, або з великого стиду крізь землю провалити ся!...

Ще доки обїзджав наші американські кольонії п. Демидчук, ми про справи просьвітні на американській Руси мовчали. Тепер же станемо кликати так голосно, щоби й мертві почули! Будемо слїдити дуже пильно за тими просьвітними вічами, які уладжує з рамени Просьвітної Комісії п. Андрейко і не спустимо з ока тих соломяних патріотів, що до тих віч відносять ся індиферентно, байдужно, а подекуди може й ворожо. Кажуть, що кожда часопись має бути зеркалом, у якім відбиваєть ся вірний і правдивий образ того житя, що ним жиють ті круги, для котрих ся часопись призначена. Нехай отже і наша „Свобода" буде таким вірним зеркалом і нехай не завиває у мягку бавовну того, що годить ся... на сьмітник.

Нам байдуже, чи хто буде обиджений нашими гіркими але правдивими словами. Ми маємо дбати о те, щоб нашому народови дати правдиву культуру, щоб вивести його з єгипетської неволї, щоб поставити його на той степень цивілїзації, який йому слушно, після прав божих і людських, належить ся. Геть з мертвими колодами, геть з соломяними патріотами! Нехай живуть усї ті, що стають до щирої помочі нашій Просьвітній Комісії і несуть животворний промінь сьвітла під крищу непросьвіченого брата-робітника! Нехай живуть усї народні робітники, котрі бажають щастя своїй безталанній вітчині! Нехай живуть вільні сини та доньки вільної й самостійної Руси-України!

Проєкт австрійської еміґраційної устави.

Перед кількома тижнями появив ся в віденських німецьких часописях нарис нової еміґраційної устави, опрацьованої через професора д-ра Гальбана. Позаяк переважна часть наших читачів походить з Австро-Угорщини, тому не від річи буде подати нарис сеї устави у нашій часописи, так для інформації самих наших читачів як для відомости їх свояків і знакомих, котрі думають о еміґрації до краю т. зв. свободи, себто Америки.

Цїлию сеї нової устави, як каже проф. Гальбан, не є заохота до численної еміґрації; ся нова еміґраційна устава прямує до зменшеня газарду і небезпеки еміґрантів, до хороненя їх від визиску, а рівночасно має положити конець легкодушному вербованю (закликови) надмірного числа робітників до еміґрації, та в той спосіб має піднести вартість праці робітників. Устава має за цїль уможливити контролю над еміґрацією і еміґрантами, під імя котрих то послїдних втягає референт усїх добровільно виїзджаючих за границю в цїли поправленя свого матеріяльного становища через найдене лучше платної праці. Рішаючим у тій справі має бути не австрійське горожаньство, але виїзд еміґранта з границь Австро-Угорщини.

У дальшім справозданю про нарис сеї устави обговорює ся справу інформованя еміґрантів, вказує ся на небезпеку недостаточних або невірних інформацій і пригадує ся висказане у 1912 р. через австрійський парлямент бажане, щоби установлено фахових справоздавців і в той спосіб з'орґанізовано відповідне удїлюванє інформацій. У тім зглядї поручає референт установлене фахових інформаторів, котрі б повідомляли еміґрантів про висоту платнї за працю у всїх краях. Оголошенєм інформацій має занимати ся інформаційне бюро, що буде оставати під надзором центрального правительства. Бюро се має дальше удїляти усяких пояснень і повідомлень краєвим властям, щоб вони переказали се підлягаючим їм урядам, як властям повітовим, дирекціям полїції і маґістратам.

Референт устави осьвідчає ся за тим, щоб удїляти концесій на такі інформаційні бюра лише поодиноким, звісним особам, виключаючи усяку охоту особистої користи або зиску і що концесії на такі бюра належить удїляти, де лиш се можливе, так публичним бюрам посередництва праці, як і охоронним орґанізаціям, що мають характер інституцій, які служать для загального добра. Для посередництва домагає ся референт примусу концесіонованя та щоб час треваня концесії виносив найбільше три літа і щоб концесію можна було сейчас ограничити або і відкликати, після гадки краєвої власти; домагає ся також права заказаня виконуваня концесії через іншу особу, складаня кавції через тих, що ведуть посередництво, усталеня грошевої винагороди, якої вимагає ся від еміґранта, обовязаня до провадженя точних записок і книг та предкладаня їх політичній власти, а вкінци виданя заборони таким посередництвам полагоджувати з робітниками або з членами їх родин якінебудь грошеві або кредитові інтереси, як рівнож виконуваня маєтково-правних повновластий.

При індівідуальнім (особистім) посередництві належить вимагати писемних контрактів і відвічальности за шкоди, спричинені еміґрантам, в случаю несповненя контракту зі сторони працьодавця а з вини посередника. Закликови на поселене у якімсь краю справоздавець є з засади противний і домагає ся в тім напрямі осторожности зі сторони тих, котрі нову еміґраційну уставу будуть ухвалювати. Справа ся дуже важна, передовсїм у теперішнім часї, коли у Галичині іде горяча аґітація за тим, щоб наші галицькі Українці, передовсїм селяни, переселялись на завше до Канади.

Після нашої гадки така масова еміґрація, яка веде ся у послїднім часї, страшно шкідлива для нашої національної справи, бо раз ослаблює наш стан посїданя у Галичинї, зменшає число Українців у Галичині та віддає споконвічну нашу землю у руки зайдів-Мазурів; з другоїж сторони у Канадї грозить нашим переселенцям на кождім кроцї винародовленє так через брак питомого, патріотичного українського духовеньства як і сьвітської інтеліґенції і через незвичайну аґітацію усяких протестантських сект, що стараючись відобрати нашому народови його прадїдну віру і його старинний прекрасний греко-руський обряд, тим самим копають гріб його народности, що тісно звязана з нашим обрядом.

Щож дотичить дальшого нарису еміґраційної устави, то в транспортовій справі радить референт перевести рішучий подїл між удїлюванєм інформацій, посередництвом і транспортом. Транспортовий контракт має розтягатись на цїлу подорож, причім належить дбати про обезпеченє робітника і його річний перед нещасливими случаями. По тій причині належить піддати транспортові підприємства острій контролї у тім напрямі, щоби вони точно придержувались приписів еміґраційної устави.

Власти, яким повірить ся надзір над еміґрацією, належало би подїлити на два роди. Для краєвої служби повинно утворитись еміґраційний уряд, підлягаючий міністрови внутрішних справ, до котрого то уряду належало би придїлити центральний інформаційний уряд і додаткову еміґраційну раду. Виконуюча власть припала би адміністраційним урядам, побіч котрих належало би установити спеціяльні уряди, як наприклад еміґраційних інспекторів для коронних країв, урядників контрольних стацій, підлягаючих інспекторам, вкінци корабельних комісарів як посередничі орґани між краєвою і заграничною службою та як покликаних до контролї над транспортом морською дорогою в портах, в котрих еміґранти всїдають на кораблї, як рівнож на кораблях, везучих значне число австрійських еміґрантів. До заграничної служби належало би установити фахових звітовців, інспекційні уряди в портах і на тих територіях, де працює більше число еміґрантів, вкінци правників, що удїляли би еміґрантам правної поради. Кошти, які потягне за собою переведенє у дїло сеї устави, повинні би бути покритими з державного еміґраційного фонду; доходи на сей фонд вливали би з таксе від позволень на концесії, з кар за переступленє устави та з поголовного, плаченого через транспортові підприємства за кождого еміґранта. Недостаючу суму мусїла би покривати держава з буджету, у який би парлямент вставляв на се відповідну квоту.

Що до технїчного з'ужиткованя предложених основ нової еміґраційної устави, то справоздавець піддає гадку, щоб порозумітись з інтересованими видїлами, котрі справи і подробиці належало би уреґулювати в уставодавчій дорозї, а котрі при помочі розпоряджень.

Так менше-більше виглядає нарис ще не ухваленої австрійської еміґраційної устави. Має він в собі богато доброго, много такого, що дійсно моглоб принести користь еміґрантам, єслиб було точно і совісно виконане. Після нашої гадки, австрійське правительство повинно подбати о те, щоб переселенча еміґрація взагалї сталась непотрібною, бо вона і самій державі не приносить користи, лише шкоду, позаяк позбавляє її здорових, підприємчивих, повних енерґії і сили елементів. А не більше шкідливою, як сказалисьмо в горі, є еміґрація наших селян для нас Українців зі згляду так релїґійного, обрядового, як і національного і тому наші парляментарні і соймові посли повинні спонукати правительство до переведеня таких законів, що улекшать нещасну долю наших голодуючих і примираючих з голоду селян, та вибють їм з голови горячку еміґрації.

УКРАЇНСЬКІ КАНДИДАТУРИ ДО ГАЛИЦЬКОГО СОЙМУ.

Народний Комітет в Галич. потвердив на з'їздї 21. і на засїданю 26. мая с. р. отсих кандидатів на послів з рамени національно-демократичної партії: 1. Бережани: посол Т. Старух, 2. Бібрка: посол др. Л. Цегельський, 3. Борщів: о. **Ал. Капустинський парох з Мельниці,** 4. Броди: інж. А. Корнелля, 5. Бучач: нач. суду Т. Марків, 6. Дрогобич: адв. др. Яр. Олесницький, 7. Жидачів: посол Л. Левицький, 8. Збараж: посол. адв. др. І. Голубович, 9. Золочів: адв. др. Т. Ваньо, 10. Львів: посол о. Й. Фолис. 11. Мостиска: посол др. В. Загайкевич, 12. Перемишль: адв. др. Т. Кормош, 13. Перемишляни: посол В. Сїнгалевич, 14. Рогатин: посол др. К. Левицький, 15. Рудки: господар Гр. Тершаковець, 16. Самбір: о. В. Петрик, 17. Скалат: ур. почти Ол. Пісецький, 18. Сокаль: адв. др. Р. Перфецький, 19. Станиславів: Лазар Винничук господар в Угринові, 20. Стрий: посол др. Е. Петрушевич, 21. Яворів: нач. суду Д. Кохановський. 22. Ярослав: о. Бр. Гоцький, 23. Городок: адв. др. Л. Озаркевич, 24. Гусятин: посол І. Кивелюк, 25. Камінка Струмилова: декан о. М. Цегельський, 26. Рава руська: проф. технїки Р. Залозецький, 27. Підгайці: адв. др. В. Бачинський, 28. Чортків: адв. др. А. Горбачевський, 29. Цішанів: о. С. Метелля, 30. Турка: Теодор Рожанковський, суд. радн. у Львові.

На засїданю дня 31-го мая Народний Комітет потвердив отсих дальших кандидатів на послів з курії сїльських громад. 31. Городенка: др. Іван Ціпановський, лїкар в Городенцї; 32. Добромиль: о. Юліян Гумецький, парох в Гійску; 33. Заліщики: др. Теофіль Окуневський, посол до парляменту і адвокат в Городенцї; 34. Теребовля: о. Ст. Мохнацький, парох в Теребовлї.

На тім самім засїданю постановив Народний Комітет на основі порозуміня з управою радикальної партії не ставити кандидатур національно-демократичної партії у виборчих округах: Коломия, Косів, Надвірна, Снятин і Товмач і поручити своїм сторонникам

в тих повітах підперти кандидатури радикальної партії.

Радикали скликали на 26. мая з'їзд делєґатів для ухваленя кандидатур. На нім принято кандидатури на послів: в Товмаччині д-ра Макуха, в Коломийщині д-ра Кир. Трильовського, в Косівщині Семена Валїхновського, в Надвірянщині д-ра Мик. Лагодинського, а в Тернопільщині Павла Думку.

Українські соц.-демократи рішили не ставити власних кандидатів а попирати приклонників виборчої реформи.

Християнські суспільники взивають до орґанізованя повітових виборчих комітетів і, як доносить „Reichspost", поставлять в деяких округах своїх кандидатів. „Przegald poniedziałkowy" подає вже кілька кандидатур. І так в Заліщиках має кандидувати др. О. Маковей, в Сяноцї проф. Ковалів, в Самборі о. Кучинський, в Станиславові о. Гордієвський, а в Коломиї о. Русин. Можливо, що кандидувати муть і О. Барвінський в Бродах або Богородчанах і др. Студинський в Косові.

Москвофіли обох відтїнків виставляють також своїх кандидатів.

Справоздане

відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С. з поїздки за час від 18-го мая до 31-го мая с. р.

На просьвітних зборах:

В Ню Брітен, Конн., вписало ся до товариства „Просьвіта в Америцї" 25 членів і зложили вписового $6.25

В Тернвіл, Конн., вписало ся 29 членів і зложили: вписового 7.25; дрібних жертв 5.60 — Разом 12.85

В Ансонії, Конн., вписало ся 66 членів і зложили: вписового 16.50; передплати 9.25; дрібних жертв 1.40; Всч. о. Мирон Данилович жертвував 5.00 а сестрицтво сьв. Єлени 10.00 — Разом 42 15

В Водербури. Конн., вписало ся 15 членів і зложили: вписового 3.75; за переписні картки 1.25 — Разом 5.00

В Дерби, Конн., вписало ся 29 членів і зложили: вписового 7.25; передплати 1.75; за переписні картки 65 цнт.; товариство „Запорожська Січ" жертвувало 5.00 (з тої квоти вчислено до вписового 25 цнт. а решта 4.75 як жертва) — Разом 14.40

В Сімор, Конн., вписало ся 24 членів і зложили: вписового 6.00; передплати 2.00; за переписні картки 85 цнт.; дрібних жертв 6.84; Бр. сьв. Ів. Хрестителя жертвувало 5.00 — Разом 20.69

В Гартфорд, Конн., вписало ся 19 членів і зложили: вписового 4.75; передплати 1,50; за переписні картки 65 цнт. — Разом 6.90

В ЛИПНЮ (JULY) С. Р. просьвітні збори відбудуть ся:

1-го в Кромптон, Р. Ай.
2-го в Провіденс, Р. Ай.
4-го в Ню Гевен, Конн.
6-го в Ню Йорк, Н. Й.
10-го в Бруклин, Н. Й.
13-го в Джерзи Сіти, Н. Дж.
16-го в Джемейка, Н. Й.
18-го в Лонґ Айленд Сіти, Л. Ай. Н. Й.
19-го в Вестбури, Л. Ай. Н. Й.
20-го в Йонкерс, Н. Й.
22-го в Кліфтон, Н. Дж.
24-го в Нюарк, Н. Дж.
27-го в Елїзабет, Н. Дж.
29-го в Байон, Н. Дж.
31-го в Стейпелтон, Н. Й.

Колиб у якім плейзї, задля важних причин, зайшла потреба змінити висше назначений день просьвітних зборів — про що треба конечно і заздалегідь порозуміти ся зі мною — тоді дотичний Уряд відділу Р. Н. С., чи Комітет зволить вже від себе подати в „Свободі" вістку про сю зміну дня на просьвітне віче у їх плейзї.

Громади, Братства, Сестрицтва і Товариства, які хотілиб причинити ся для справи просьвітної яким грошевим датком з власної каси, нехай переведуть дотичну ухвалу еще перед просьвітними зборами, щоби опісля на самих зборах можна вже вписати їх жертву в справоздане і про сю жертву в своїм часї подати в „Свободі" до загального відома.

Дмитро Андрейко,
відпоручник Пр. К. Р. Н. С.

Касове справозд. Р. Н. С.

за місяць май 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.	Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	$497.25	117.	86.46	232.	30.65	293.	79.31
2.	129.60	118.	16.08	233.	22.98	294.	44.58
3.	178.08	119.	17.75	234.	83.41	295.	28.72
4.	69.11	120.	111.00	235.	56.97	297.	29.36
5.	133.50	121.	182.36	236.	12.22	298.	46.50
6.	81.00	122.	82.72	237.	88.87	299.	42.00
7.	260.31	123.	78.44	238.	31.36	300.	102.96
8.	79.08	124.	90.79	239.	99.49	301.	72.05
9.	190.50	125.	13.21	240.	25.06	302.	24.00
10.	167.22	126.	69.61	241.	20.53	303.	24.00
11.	63.11	127.	105.88	242.	33.88	304.	63.20
12.	141.08	128.	27.86	243.	27.82	305.	26.36
13.	55.94	129.	66.86	244.	24.44	306.	24.02
14.	192.79	130.	58.76	245.	105.99	307.	24.68
15.	70.83	131.	36.00	246.	30.90	308.	29.16
16.	369.86	132.	54.44	247.	64.39	310.	66.00
17.	36.86	133.	114.99	248.	139.30	311.	16.94
18.	43.50	134.	55.50	249.	61.60	312.	41.24
19.	58.50	135.	126.00	250.	189.06	313.	40.50
20.	163.50	136.	86.40	251.	57.26	314.	16.50
21.	27.00	137.	24.81	252.	50.36	315.	16.94
22.	24.90	138.	11.58	253.	72.86	316.	21.52
23.	159.00	139.	42.25	254.	42.38	317.	57.40
24.	30.00	140.	89.39	255.	45.86	318.	45.46
25.	98.36	141.	81.26	256.	29.16	319.	26.60
26.	40.50	142.	82.10	257.	25.52	320.	24.86
27.	108.22	143.	92.25	258.	34.30	321.	15.88
28.	444.40	144.	20.58	259.	61.45	322.	16.72
29.	185.52	145.	41.25	260.	78.14	323.	43.48
30.	156.36	146.	35.60	261.	58.50	324.	29.54
31.	48.00	147.	112.61	262.	14.58	325.	66.56
32.	66.00	148.	34.96	263.	12.02	326.	42.02
33.	428.81	149.	72.44	264.	53.00	327.	48.44
34.	33.00	150.	13.22	265.	98.36	328.	27.66
35.	74.95	151.	43.40	266.	59.96	329.	45.00
36.	65.82	152.	82.50	267.	40.08	330.	36.26
37.	132.86	153.	66.88	268.	67.50	331.	42.00
38.	157.44	154.	79.50	269.	79.75	332.	49.47
39.	97.30	155.	132.16	270.	48.97	334.	13.96
40.	116.00	156.	27.00	271.	39.86	335.	30.00
41.	61.30	157.	122.82	272.	37.05	336.	24.76
42.	178.38	158.	47.36	273.	30.50	337.	45.58
43.	40.50	159.	51.48	274.	69.29	338.	65.99
44.	18.00	160.	74.46	275.	118.75	339.	35.51
45.	52.33	161.	68.35	276.	58.55	340.	29.82
46.	236.70	162.	103.95	277.	48.48	341.	36.40
47.	84.99	163.	15.73	278.	75.05	342.	36.68
48.	152.01	164.	12.00	279.	45.10	343.	20.60
49.	33.00	165.	113.36	280.	30.00	344.	34.50
50.	38.70	166.	79.50	281.	28.50	345.	42.35
51.	64.95	167.	65.60	282.	37.90	346.	24.00
52.	20.36	168.	80.70	283.	35.60	347.	39.48
53.	254.60	169.	62.70	284.	12.22	348.	28.13
54.	31.10	170.	83.00	285.	17.36	349.	21.00
55.	192.46	171.	21.44	286.	41.26	350.	32.81
56.	59.14	172.	63.00	287.	24.00	351.	20.58
57.	67.29	173.	36.00	288.	36.86	352.	18.06
58.	135.22	174.	39.00	289.	45.62	„Свобода" на капітал і процент	99.50
59.	46.72	175.	72.06	290.	35.68		
60.	12.04	176.	35.57	291.	28.24		
61.	158.60	177.	11.90	292.	59.46		
62.	26.08	178.	18.66				
63.	120.73	179.	118.39				
64.	32.22	180.	42.00				
65.	130.44	181.	9.22				
66.	80.80	182.	92.29				
67.	37.22	183.	40.08				
68.	52.77	184.	159.50				
69.	31.90	185.	84.00				
70.	175.73	186.	66.22				
71.	7.25	187.	79.74				
72.	136.30	188.	122.65				
73.	25.53	189.	74.29				
74.	25.50	190.	21.16				
75.	40.50	191.	75.86				
76.	67.58	192.	56.75				
77.	27.70	193.	49.20				
78.	358.50	194.	57.46				
79.	21.00	195.	28.72				
80.	52.50	196.	74.85				
81.	64.85	197.	92.47				
82.	90.00	198.	57.96				
83.	18.86	199.	64.50				
84.	32.58	200.	36.40				
85.	303.46	201.	39.26				
86.	26.25	202.	23.80				
87.	45.44	203.	46.76				
88.	15.97	204.	48.26				
89.	17.50	205.	42.86				
90.	71.85	206.	55.60				
91.	154.90	207.	55.97				
92.	95.82	208.	64.96				
93.	25.50	209.	150.00				
94.	56.38	210.	23.36				
95.	125.08	211.	28.61				
96.	140.16	212.	57.00				
97.	30.00	213.	75.66				
98.	52.97	214.	37.56				
99.	179.73	215.	36.24				
100.	26.38	216.	67.50				
101.	10.52	217.	77.08				
102.	146.58	218.	69.05				
103.	28.50	219.	97.60				
104.	192.35	220.	47.74				
105.	42.84	221.	115.22				
106.	174.47	222.	169.59				
107.	70.57	223.	94.96				
108.	180.73	224.	47.36				
109.	96.21	225.	137.72				
110.	69.50	226.	37.10				
111.	76.58	227.	110.25				
112.	27.88	228.	39.00				
113.	75.95	229.	196.75				
114.	93.93	230.	79.35				
115.	52.50	231.	83.30				
116.	52.61						

Прихід за місяць май б. р. виносить 24.866.63

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Семені Ваврин, Джерзи Сіти, Н. Дж.	700.00
Теодорі Лукачевич, Бервік, Па.	1.000.00
Варварі Малець, Шікаґо, Ілл.	400.00
Петрі Свала, Олифант, Па.	1.000.00
Григорію Гарагус, Гейзелтон, Па.	1.000.00
Павлї Станчак, Донора, Па.	900.00
Настї Плекан, Мікісракс, Па.	1.000.00
Даньку Оресик, Гейзелтон, Па.	1.000.00
Андрію Федьо, Гейзелтон, Па.	1.000.00
Семені Сьвіршко, Балтімор, Мд.	500.00
Михайлї Бандура, Шамокін, Па.	1.000.00
Андрію Фиркаль, Лансфорд, Па.	1.000.00
Андрію Мадараш, Сиракюз, Н. Й.	1.000.00
Івані Ґула, Нортгемптон, Па.	600.00
Каролю Сошинськім, Пітсбурґ, Па.	550.00
Василю Мисак, Майнерсвіл, Па.	1.000.00
Андрію Концевич, Реймі, Па.	1.000.00

Запомога по бл. п.:

Парасцї Горощак, Обурн, Н. Й.	400.00
Парасцї Бонцарівській, Манор, Па.	400.00
Аннї Бірош, Плимавт, Па.	400.00
Марії Катренич, Плимавт, Па.	400.00
Настї Смолюх, Форд Сіти, Па.	400.00
Марії Тунків, Смок Рон, Па.	400.00
Йосифі Москаль, Шамокін, Па.	400.00

Запомога для:

Андрія Боднар, Ст. Клер, Па.	200.00
Стефана Засадний, Діксонвіл, Па.	200.00
Івана Терлецького, Трентон, Н. Дж.	200.00
Олекси Валко, Пітсбурґ, Па.	100.00
Івана Горгота, Міннеаполіс, Мінн.	50.00

Сирітська часть по:

Ільку Башнянин, Тейлор, Па.	200.00
„Дуплекс Прінтінґ Прес Ко.", 3-та рата за машину (прес)	1.000.00
„Рідна Школа" в Галичині 2-га рата	1.000.00
Джемс Бовен, решта за будову будинку під машину	1.110.74
„Свобода", орґан Р. Н. С. за май	1.717.60
Платня Голов. Уряду	270.00
Адміністрація Р. Н. С.	384.97
„Свобода" за друки	188.50

Розхід за місяць май виносить 24.071.81

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за місяць май б. р.	24.866.63
Готівка з кін. цьвітня остала	101.209.76
Весь прихід разом єсть	126.076.39
Розхід за місяць май єсть	24.071.81
Готівка з кінцем мая остає	102.004.58
На позичках	19.000.00
Весь маєток Р. Н. С. з кінцем мая виносить	121.004.58

З тої суми:

Фонд сирітський виносить	45.159.22
„ резервовий	52.078.55
„ бідних	9.359.13
„ шкільний	9.446.82
„ розпорядимий	4.960.86
Разом	121.004.58

Дм. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас., *С. Ядловський*, ф. секр.

Справоздане Р. М. Союза

за місяць май 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	14.30	67.	9.50	107.	2.60
2.	3.00	68.	2.25	108.	1.80
3.	4.50	69.	1.50	109.	2.70
4.	5.39	70.	4.25	110.	2.63
5.	3.50	71.	1.20	111.	3.25
6.	14.36	73.	25	112.	11.80
7.	3.15	74.	80	113.	9.71
8.	9.40	75.	5.80	114.	1.10
9.	10.60	76.	10.05	115.	3.60
10.	2.00	77.	3.45	116.	1.60
11.	2.00	78.	3.50	117.	1.05
12.	6.20	80.	1.00	118.	8.80
13.	3.20	81.	1.80	119.	50
14.	30	82.	1.40	122.	60
15.	1.19	83.	8.65	123.	6.80
16.	7.00	84.	2.90	125.	2.80
18.	6.15	85.	2.95	126.	2.95
19.	1.95	86.	2.05	127.	4.00
20.	1.70	87.	3.45	129.	3.90
22.	15.15	88.	2.20	130.	1.80
23.	13.75	89.	3.00	131.	2.53
24.	5.40	90.	7.00	132.	1.10
25.	7.55	91.	2.36	133.	1.60
26.	25.60	92.	6.10	136.	1.40
27.	3.00	93.	1.05	137.	40
28.	4.35	94.	4.90	138.	2.05
29.	3.00	96.	4.64	139.	80
30.	13.65	97.	2.00	140.	3.38
31.	4.40	98.	1.00	141.	1.10
32.	7.00	99.	1.80	142.	50
33.	7.05	100.	1.10	144.	75
34.	4.00	101.	6.55	145.	3.80
36.	7.65	102.	1.10	146.	60
37.	4.00	103.	3.40	147.	2.55
38.	4.60	104.	17.60	148.	1.30
39.	13.15	106.	25	149.	2.16
40.	5.60			150.	4.00
41.	2.90			151.	2.20
42.	1.65			152.	2.60
43.	1.35			153.	2.05
44.	4.60			154.	25
45.	7.00			155.	5.00
46.	2.00			156.	1.65
49.	4.90			157.	3.70
50.	8.60			158.	2.30
52.	3.50			159.	2.70
53.	25			160.	4.40
54.	1.95			161.	2.00
55.	2.20			162.	4.57
57.	10.80			163.	2.6[illegible]
58.	4.25			164.	3.6[illegible]
59.	1.60			165.	1.10
60.	4.50			166.	4.85
61.	6.30			167.	2.60
63.	3.85			168.	2.30
64.	3.10			169.	85
66.	6.15			170.	2.00
				171.	5.40
				172.	2.75

Прихід за міс. май б. р. виносить 628.57

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Івані Осядлий, Юнґставн, О.	100.00
Марії Ременицькій, Трентон, Н. Дж.	100.00
Платня Голов. Уряду	20.00
Розхід за місяць май виносить	220.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за май	628.5[illegible]
Готівка з кін. цьвітня остала	20.498.[illegible]
Весь прихід разом єсть	21.126.58
Розхід за май єсть	220.00
Готівка з кінцем мая остає	20.906.58

Дм. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас., *С. Ядловський*, ф. секр.

Модний адвокат.

Того дня народу в суді було мало. Цікавого засїданя не ждано.

На лавках, за тісною загородкою, умлївало й зітхало троє молодих хлопців у „косоворотках". У місцях для слухачів було кілька студентів і панночок, у кутку двох ґазетних дописувачів.

На черзі була справа Семена Рубашкина. Обвинувачувано його в тім, що він (так сказано було в протоколї) „ширив у ґазетній розправі чутку про розпуск першої Думи".

Обвинувачений був уже в салї й прохожував ся перед присутними з своєю дружиною та трьома приятелями. Всї почували ся бадьоро, були відбуджені незвичайною обстановою, весело собі балакали й жартували.

— Хоч би вже швидше починали! — мовив Рубашкин — я голодний як собака!

— Звідси ми поїдемо просто в ресторан, снідати, — в-голос мріяла дружина.

— Га, га, га! — Ось як запроторять його в тюрму, то буде вам снїданє! — жартували приятелі.

— Вже краще на Сибір. — пустувала дружина, — „на вічне поселенє". Я тоді за ним заміж піду!

Приятелі реготіли й потрясували Рубашкина по плечі.

В сьвітлицю увійшов оградний пан у фраку; кивнув, запишившись, обвинуваченому, розсів ся за своїм стелом і почав викладати папери з свого портфеля.

— А се що воно таке? — спитала жінка.

— Та се-ж мій адвокат.

— Адвокат? — здивувались приятелі. — Та ти здурів, чи що? Для такої мізерної справи адвоката брати! Та се, братіку, просто курям на сьміх! Що-ж він робити-ме? Йому й говорити нічого! Суд прямо направить справу на „прекращеніе"!

— Та я, властиво сказавши, й не збирав ся його запрошувати. Він сам набив ся... І гроший не бере. „Ми, каже, за такі справи беремо ся з чести. Плата нас тільки ображає". Ну, я, звичайно, не став намагатись. Нащо-ж його ображати!

— Ну, звичайно, ображати не гаразд, — згодилась і дружина.

— А ще й те подумати — що-ж він пошкодить? Ну, побалакає хвилин з пять. А може ще й користь яка з нього буде. Хто їх зна! Надумають ся ще який штраф наложити, — аж тут він і владнає діло.

— Та так... се правда, — згодили ся приятелі.

Адвокат устав, розправив вуси, насупив брови й підійшов до Рубашкина.

— Я розглянув вашу справу, — промовив він і поважно-сумно додав: „майте мужність".

Потім вернувсь на своє місце.

— Чудак-чоловік! — прискнули приятелі.

— Ч-чорт!... — мовив Рубашкин, заклопотавшись, і крутнув головою: — Чого доброго, штраф наложать!

* * *

— Прошу встать! Суд іде! — гукнув судовий пристав.

Обвинувачений сїв за свою загородку й звідтіля кивав жінці та приятелям, усьміхаючись, сором'язливо й гордовито, неначе йому хтось сказав дурне, але облесливе слово.

— Герой! — шепнув жінці один приятель.

Тимчасом предсїдатель питав його, якої він віри?

— Православний! — бадьоро відповідав обвинувачений.

— Признаєте ви себе автором статї, підписаної буквами С. Р.?

— Признаю.

— Що ви маєте сказати по сьому ділу?

— Нічого, — відповів Рубашкин, дивуючись.

Аж тут наскочив адвокат.

Він став червоний на виду, аж брунатний, очи витріщив, шия йому напружилась. Зовсїм мов-би він удавив ся баранячою кісткою.

— Панове судді! — кликнув він. — Так, се перед вами він, се — Семен Рубашкин. Він був автором тієї статї й розпускав чутку про розпуск першої Думи, був автором тієї статї, підписаної тільки двома буквами; але ті букви — С. Р. Через що він підписав двома буквами? спитаєте ви. Чому не трома? — спитаю я. Чому він, щирий, прихильний син, не додав імени свого батька? Чи не через те, що йому треба було тільки дві букви — С. Р.? Чи не виступає-ж він яко заступник грізної й могутньої партії*)?

— Панове судді! Невже ви припускаєте думку, що мій довіритель — отак собі смирненький ґазетний писака, що він просто бовкнув невдале слівце в невдалій статї? Ні, панове судді! Ви не маєте права зневажати його, коли він, може, становить собою затаєну силу, сказать би — зерно, я сказав-би — емоціональну суть нашого великого революційного руху. Вина його дрібна, скажете ви. Ні! — покликну я. Ні! — запротестую я.

Предсїдатель кликнув судового пристава й наказав „очистити салю від публики".

Адвокат ковтнув води й вів далї:

— Вам треба героїв у білих папахах! Ви не признаєте тихих трудівників, що не лїзуть уперед з тим вигуком „руки в гору!" але нишком і не виставляючи свого імени — керують могутним рухом. А хіба-ж була біла папаха на тому, хто орудував пограбованєм московського банку? А чи була-ж біла папаха на голові в того, хто ридав з радощів у той день, як убито було Фон-дер... Обтім, я уповноважнений моїм клієнтом тільки в певних межах. Але і в сих межах я можу зробити богато.

Предсїдатель сказав зачинити двері й попросити сьвідків вийти геть.

— Ви думаєте, — правив адвокат, — що якийсь-там рік тюрми зробить вам зайчика з сього лева? — Адвокат повернув ся й якусь хвилину показував на збентежене, сполотніле обличє Семена Рубашкина. Потім, наче-б на велику силу одриваючись од того величного видовища, вів далї:

— Ні! ніколи! Він сяде левом, а вийде стоголовою гидрою! Він обів'є, як той змій боа-констриктор, свого ворога — і кістки адміністративної сваволї жалібно захрумтять на його могутних зубах!

Може ви наготували для нього — Сибір? Але, панове судді! Я нічого не скажу вам. Я тільки спитаю вас: — де подів ся Гершуні? отой Гершуні, що ви були заслали на Сибір?

І до чого? Хіба тюрма, виспка, каторга, допити з муками (котрих, до речі сказавши, чомусь моєму довірителеви не завдавано), хіба все те страхітя могло-б видерти з гордих його уст — признанє, або хоч одно імя з тисячі його спільників?

Ні, не такий той Семен Рубашкин! Він гордо зійде на шибеницю, він гордо одіпхне свого ката, скаже священикови — „мені не треба останнього слова розваги!" і сам накине мотуз на свою горду шию!

Панове судді! Я вже бачу сю благородну постать на сторінках „Былого", поруч з моїм описом останніх годин сього великого борця; стоустий гомін зробить його славетним героєм руської революції.

Покликну-ж і я ті його останні слова, що він промовить, уже маючи мішок на голові: „Нехай згине все паскудство!"

Предсїдатель не дозволив оборонцеви говорити більше.

Оборонець покорив ся, попросивши тільки прийнять його заяву, що його довіритель, Семен Рубашкин, ні в якім разї не хоче подавати просьби про помилуванє.

Суд, не виходячи на пораду, тут же взяв пишну статю закону й дав такий присуд: — одібрати в Семена Рубашкина всї права й покарати його смертю „через повішенє".

Обвинуваченого винесли змлїлого з судової сьвітлиці.

* * *

В судовому буфетї молодь голосно витала адвоката, — зробила йому „овацію".

Він привітно всьміхав ся, вклоняв ся, стискав руки.

Потім перехопив ковбаски, випив кухлик пива і попросив судового кореспондента, щоб прислав йому коректуру його оборонної промови.

— Бо не люблю опечаток, — додав.

* * *

В коридорі його спинив хтось до краю стурбований, — з перекошеним ротом і побілілими губами. Се був один з приятелів Семена Рубашкина.

— Невже всьому кінець? Ніякої надії?...

Адвокат сумно всьміхнув ся.

— Що-ж ви зробите! Важка змора російського житя!...

Переклала **О. П.**

*) Соціялістів-революціонерів.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана члениця Р. Н. Союза в Скрентон, Па., складаю сердечну подяку [illegible] ному Урядови Р. Н. С. за точне виплачення запомоги по моїм мужу Андрейови Ба[illegible] в сумі $1.000.00; котру то суму я отрима[illegible] гол. каси в місяци маю 1913 р. Нехай Р. Н. Союз, нехай всякий пригортаєсь [illegible] бо се одинока підпора, де бідний чоловік [illegible] знайти поміч у своїм горю.

Здоровлю всіх членів Р. Н. Союза і [illegible] вдячна члениця Р. Н. Союза — Анна Ба[illegible]

ЖЕРТВИ НА ФОНД ІМ. М. СІЧИНСЬКОГО.

На весїлю п. Григ. Болюх з п-ною Катериною Баран, в Провіденс, Р. Ай., котрі відбуло ся 17. мая с. р., попри чеснїй і тихій забаві молоді і гості не забули і на діло народнє і на зазив д. Теод. Дячуна і д. Рекрута зложили дар на фонд М. Січинського: Григ. і Катерина Болюх $2.00; Т. Дячун і А. Гуріяк по 1.00; Й. Екерт, О. Рекрут і Д. Дячун по 50 цнт.; М. Мартинів, І. Семків, А. Мельник, С. Сотник, М. Борис, І. Витязь, Іл. Волощук, Т. Заходник, І. Пилюк, Ф. Гевка і А. Бойко по 25 цнт.; А. Чепіль 20 цнт.; С. Шевчишин, Томашевський і М. Гевка по 10 цнт. — Разом $8.7[illegible]

Братя-Товариші Українці! Віднзиваю ся до Вас і прошу, возьмім близше під розвагу день 12. цьвітня 1908 р., коли то Мирослав Січинський жертвував своє житє за волю і долю поневоленого українського народа, коли то наші найлютійші вороги засудили молоденького героя на смерть через повішенє. Але не так сталось, як гадали вороги люті. Мирослав остав при житю і при Божій помочи удало ся йому утечи з тяжкої тюрми і нині він чорно бідує... Отже наколи молоденький герой не пожалував свого весняного житя за нас, не пожалуймо і ми лепти на його фонд, і при всяких забавах, весїлях, хрестинах і т. п. жертвуймо хоть меленький даток, хоть пів дня нашого зарібку. Покажім нашим ворогам, що і ми уміємо віддячитись нашим борцям не лише по смерти, але єще за житя. До діла, Товариші, най зростає фонд Мирослава Січинського в сотни долярів, а наші вороги най гинуть як роса на сонци! — Т. Дячун.

Оголошено в ч. 24. „Свободи" 17.75

Загальна квота $26.50

ЖЕРТВИ НА ВИБОРЧИЙ ФОНД В ГАЛИЧИНІ.

Дмитро Микитяк з Ст. Луіс, Мо., сколектував вечером поміж деякими місцевими Русинами: М. Петровський, А. Валевський, В. Колодій, Д. Кушляк і Н. Кушляк по $1.00; Н. Стадник, С. Богуцький, В. Гаврищок, І. Заслоцький, Н. Демчина і І. Онуфрей по 50 цнт.; Д. Микитяк, Г. Машталяр, Я. Длукаш, М. Квасній, С. Піхура і Й. Вівчаровський по 25 цнт.; Й. Сосніцький 20 цнт. — Разом $9.7[illegible]

Вп. Жертводавців нагороди Боже сторицею! — Д. Микитяк.

Оголошено в ч. 24. „Свободи" 2.00

Загальна квота $11.70

НОВІ КНИЖКИ.

Третю книжку „ДЗВОНУ", літературно-науково-артистичного місячника, що виходить у Київ[illegible] **сконфіскувала російська цензура.** Несконфіскувані примірники можна набути в адміністрації „Доброї Новини" у Львові, ул. Скшинського ч. 14, 4, (Lemberg, Austria, „Dobra Nowyna") по цїні 25 цнт. за примірник. Річна передплата „Дзвону" для Америки виносить 2 доляри. Передплату належить посилати на висше згадану адресу „Доброї Новини. — Звертаємо увагу, що в 3-ім числї „Дзвону" почав ся друкувати великий роман **В. Винниченка** п. н. „По-свій".

Зміст 3-го числа „Дзвону такий: О. Олесь — Не нам осьміяним сьміятись; Гр. Чупринка — Омана; В. Кінчук — Сяйво й мороз, сьвітло й тїні; В. Самійленко — Мій рідний край ридав піснями; Гр. Войтанєвський — То був мій наречений; В. Винниченко — „По-свій", роман; С. Черкасенко — Умерла казка; Дж. Верга — С[illegible] дова розправа; П. Бувший — До 30-лїтних роковин К. Маркса; Д. Антонович — Карл Маркс і Україна; М. Троцький — Пролетарська творчість; К. Голіцинська — Мобілізація земської власности на Півдню Росії; Дзвонар — Наші „друзї"; І. Кухар — Фахові робітничі організації в Галичині; К. Миргородський — З робітничого житя; Дм. Донцов — З українського житя; В. Садовський — Біля Думи; Бібліографія; Видання надіслані до редакції; Від редакції. — Ілюстрації: Е. З. — Заставки; О. Судомора — Заставка; Портрет Карла Маркса; Могила Карла Маркса.

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, ч. II.	5
Гарна оправа.	
Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога до неба	1.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Молитвослов	1.50
Звичайна оправа.	
Збірничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Милосердія [illegible]	1.80
Друки.	
Книжки колекторські церковні 100 штук	7.00
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінетами, оден	2

і з сонячним усьміхом приймає ґратуляції? Евгеній, той що сидить на березі, якось не від разу звернув на неї увагу. Все немов хтось заступав її перед його очима. А тимчасом дараба пливе, пливе тихо, але швидко, швидше, чим раз швидше. Ось іще видно білу руку молодої, як підняла в гору чарку. Хто вона? Яке її лице? Ні, дармо натужує очи Евгеній. Дараба вже минула, віддаляєть ся, немов зісковзуєть ся по гладкій площі десь у бездонну глубінь. Музика тихне. Тільки задній керманич стоїть спокійний, величний, уродливий, мов мальований, стоїть і не змигаючи дивить ся на Евгенія. Евгенію здаєть ся тепер, що в очах керманича видно якийсь тихий докір. Він своїм зором чіпляєть ся ще того керманича, немов хоче випитати його про щось, та ось в тій хвилі дараба щезає за чорною скелею, за закрутом. Евгеній стоїть хвилину мов остовпілий. Хоче крикнути, але його горло здавлене і не видобуде ніяк голосу. Хоче бігти на здогін дарабі, але його ноги мов приковані до землі. Він стоїть на місци і знов дивить ся в каламутну воду, що пливе, котить ся і раз у раз проносить тріски, клубки піни і стебла соломи.

Але ось серед каламутних хвиль мигнуло щось біле, мов колода дерева сьвіжо обдерта з кори. Пли-

ве, наближаєть ся. Евгеній забув уже про дарабу і вдивляєть ся в новий предмет. Ось він уже недалеко берега... Се не деревляна колода, се біле тіло жіноче. Випручали ся мармурові груди з рожево-вишневими пупінками. Розкидані по воді руки, виринає то знов тоне в воді голова з лицем піднятим до неба. Хвиля гойдає те тіло, розвіває довге, золотисте волосє. Ось лице до половини підняло ся з води. Очи відчинені і на них примерз на віки вираз невимовного страху, нестерпної муки. Уста на пів отворені, лице бліде, тільки на чолі царює надземний супокій.

І Евгенію здаєть ся, що він пізнав сю втоплену нещасливу жінку. Він скрикнув страшенно і не надумуючись кинув ся в воду. Він почував у своїй сонній сьвідомости певність, що вона вже нежива, що її ніякою жертвою не верне до житя, але про те він чув, що мусить кинути ся в воду і витягти се тіло з тої водяної могили. Зашуміла хвиля, заклекотіла безодня, вода обхопила його зо всіх боків — і він прокинув ся.

Він справді був мокрий — від поту. Його груди дихали важко; затуманена голова довго не могла прийти до повної сьвідомости. Тай навіть тоді, коли отряс із себе ваготу сонної змори, коли розтулив очи і приняв ся пізнавати докладно, де

Але-ж серденько, подумай! Десяті роковини нашого першого зближення. Памятаєш? Ну, ну! От я й подумав: дай відсьвяткуємо сей памятний вечір! Роковини такого важного звороту в нашім житю. Прошу, жіночко, не хмур ся! Я про все подумав. Будь ласкава, піди до кухні, там знайдеш усе, чого потрібно для нашого нинішнього маленького празника.

Реґіна все ще стояла надвижно на місци. Евгеній на стілько отямив ся, що міг спокійно придивити ся їй. Чи постаріла? Чи змінила ся за ті десять літ страшної моральної тортури, які прожила в пазурах отсего нелюда? Евгеній був троха розчарований. Жінка, що переживала таке, повинна-б була виглядати більше нещасливою, більше пригнобленою. Реґіна не дуже постаріла, навіть поповніла троха, щоки цвили невеличкими румянцями, уста були досить сьвіжі, на лиці ані на чолі ані морщиночки, ані сліду борозни проведеної внутрішним горем. Виглядала як богато инших жінок, а її спокій надавав їй навіть вираз якоїсь тупости і байдужности. Се страшенно болюче вразило Евгенія; се було так, немов би хтось із вівтаря виставленого в його души здирав найкращі окраси.

— Так се вона? Вона, моя Реґіна, мій ідеал,

лений, знесилений, пригноблений сею величаною пустинею, але про те не перестаючи йде, йде, йде чим раз далі. Глухо. Ні голосу пташини, ні шуму вітру, ні цьвіркоту сверщка, навіть стук його кроків проковтує глуха пустиня. В безшелестній тиші він суне наперед як дух, тільки втома і невимовна вагота пригадує йому, що він чоловік з тїла і кости.

Та ось поперек його дороги простягаєть ся чорна стрічка, закривлена по обох краях обрію мов велике плазом покладене S. Ся стрічка грубшає в міру того, як він наближаєть ся до неї, з одного краю набирає сріблистого блиску, миготе і грає ть ся проти сонця, робить ся в однім місци ширшою, в другім вужшою. Рівночасно до Евгенієвого слуху долітає якийсь глухий шум, його лице обдає якийсь вохкий, холодний подих. Він пізнає: се велика ріка перерізала йому дорогу. З далека він видить тільки її супротилежний беріг — стрімкий, високий, мов викроєний у чорній скалі; тільки де-де в низу просьвічує до сонця водяне плесо.

Та ось він стоїть над рікою. Широка просторінь каламутної води обрамована в формі великої еліпси чорними, стрімкими скалами. Думав би, се озеро, але тріски, жмутки піни або стеблинки, що пливуть швидко по тім водянім зеркалі, показують,

— Значить, живете тепер зі своєю жінкою як слід?

— От в тім то й річ! — мовив Стальський. — Знаєте, десять літ жили ми з собою як чужі, як вороги, робили одно одному ріжні пакости і прикрости — то так якось повернути оглоблї в противний бік — як би вам сказати, не a propos. Рука не підіймаєть ся. Слово не вимовляєть ся. Так от я задумав зробити се якось принаднїйше. Солиднїйше. Коли будемо самі обоє в хатї, то воно не вийде — погань вийде, знаю наперед. Скінчить ся новими докорами, новим гнївом. Дай, думаю, справлю перепросини як Бог приказав. Запрошу чужого чоловіка, любого менї, перед яким не маю секрету і не потребую нї з чим ховати ся — вас. Щоб ви, так сказати, були за сьвідка.

— Але-ж пане любий — мовив Евгеній, та Стальський не дав йому докінчити.

— Прошу, пане меценас, не відмовте менї сего. Дуже вас прошу. Знаєте, від сего залежить спокій і щастє двоїх людий. А при тім, позволю собі пригадати вам, що ви таки винні ще менї візиту. Прошу не сперечати ся, не вступлю ся відси, поки не пристанете.

— Га, коли така ваша воля, то нехай і так, хоча, признаю ся, яко кавалер я не чую себе по-

серце не трісло при такім пониженю і потоптаню улюбленої жінки. Ще вчора рано він не був би припустив, щоб міг бути сьвідком такого зневаженя свого ідеалу. Він був би розірвав, зубами загриз чоловіка, що посьмів би навіть думкою зневажити його ідеальну Реґіну. А вечером він чув той огидний шепіт Стальського — і не рушив ся з місця і рука його не затиснула ся в пястук і не розтовкла йому фізіономії, не здусила горла! Як се могло стати ся? Чи йому загородив дорогу шлюб, що лучив тих обоє людий до купи на нерозривну долю, на нерозривну муку? Здаєть ся, нї. Щось инше спиняло його, паралїжувало його волю. Ся Реґіна, то не була його Реґіна. То була якась виблїдла, невдатна копія його ідеалу. У неї не було того чарівного блиску, що колись так раптово, безвідпорно заполонив його душу. Від неї — Евгеній чув се — не виходила та маґічна сила, що тягла його і віддавала її на власність тодї, в щасливі днї їх спільних відвідин у школї гри на фортепянї. Йому здавало ся часом, що оте довголїтне житє в такій поневірцї скалїчило, обезсилило її душу, а иншим разом він з почутєм глибокої гіркости уявляв собі, що се його власне терпіне по розлуцї з нею, його власна туга і скорбота і жалоба по нїй стає муром між ним і між

Стальський підійшов до неї лагідно всьміхаючись і шепнув їй до уха:

— Не дурій, ти комедіянтко! Не вдавай ідіотку! Іди до кухнї і припильнуй, щоб Онуфрова приладила нам вечерю. Повечеряєм усї троє. А не роби менї комедії, розумієш? Не доводи мене до того, щоб я при чужім чоловіцї наробив тобі скандалу.

І він легесенько взяв її за плечі і вдаючи немов проводить її до дверий, формально вихав її з покою. Евгеній, у котрого слух був надзвичайно сильно розвинений, чув серед тиші кожде слово, яке Стальський прошептав жінцї. Він аж здивував ся сам собі, коли чуючи ті брутальні слова дізнав у душі якоїсь пільги. Вони мов жбух холодної води вернули його назад до дійсности, показали йому в відповіднім сьвітлї ту огидливу комедію, яку грав перед ним Стальський. А вона? Певна річ, йому було жаль її, але на днї душі вставало якесь погане, егоїстичне, вороже чутє, немов говорило до неї: „Бачиш, бачиш, ось яке ти вибрала! Не мала на стілько сили волї, щоб піти за голосом серця, щоб оперти ся тїтцї, так ось яке запопала!"

Тепер, коли згадує сю вчорашню сцену і свої вчорашні почутя, Евгеній дивуєть ся, як йому

кликаним до інтервенції в таких делїкатних подружніх дїлах.

— Але-ж то не буде нїяка інтервенція. Звичайна візита. Ви вдаєте, що не знаєте нїчогісїнько, а ми обоє балакаємо собі, забавляємо гостя — і при тій нагодї наші діфференції вирівнюють ся. Тихо, мирно, незамітно.

— Дай Боже! Ну, а коли-ж би ви думали се зробити?

— Сьогодня. Зараз. Усе вже готове. Що треба — накуплено, фіакер чекає на улицї. Прошу перебрати ся — і їдемо!

— Га, коли так, то служу.

Евгеній перебрав ся в візитовий стрій, вони оба зі Стальським сїли на фіакра і поїхали. Їхали досить довго, бо Стальський жив на однїй із найдовших улиць, досить далеко на передмістю. Коли доїхали, Стальський задзвонив у фіртцї. Вийшла служниця. Він велїв їй забрати з фіакра накупки, а сам з Евгенїєм пішов на ґанок. У покою, що виходив до ґанку, крізь скляні двері видно було сьвітло. Се був сальон. Так само сьвітило ся в однім боковім покою на право. Стальський видобув ключ, відімкнув двері і вони війшли. Стук їх кроків і гомін розмови залунав у тихім домі. По хви-

Одинока руська ресторація отворена через цілу ніч

А. МЕНЧУКА

при 186 Second Ave., межи 11. і 12 улицею в НЮ ЙОРКУ.

Там можете дістати смачний обід чи вечеру за 25 цнт., є так також більярд а концерти відбувають ся що вечера.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

виповнює корячі на весіля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave A, New York, N. Y.

Телефон: Orchard 2568.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з лиця, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 долар, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 долар через моні ордер або в рекомендованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненєм, як його уживати.

19—22

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

WISCONSIN LAND COMPANY

отворила 35 тисяч акрів землї до продажи.

Продаємо від 10 до 20 долярів за акер, 40 акрів і більше. Лише четверта часть належитости готівкою, решта на виплат, 6 процент. — Хто хоче мати свою хату, фарму і жити в найздоровійшім стейтї, най купить у нас землю. — З роботи, яку даємо кождому купуючому у нас, можна виплатити куплену землю. 26

Прибудьте самі або пишіть на адресу:

GEO. SHULTZ,
1255 W. HURON ST., CHICAGO, ILL.

R. J. Glick Аґент асекурацийний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA.

Російсько-Американська Лінія

Найдогіднійша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнійші і найскорші російські почтові нові двошрубові кораблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.

До Ротердаму 9 днів, До Лїбави 11 днів (без пересїдани)

$31.00 — III кляса — $33.00
$45.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00

ВІДЇЗД КОЖДОЇ ДРУГОЇ СУБОТИ.

Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

РУСЬКА КОЛЬОНІЯ!

Не зблудить той, котрий осідлить ся ще тепер в нашій околици, близько великих міст. Много фабрик, великий маркет для фармера, мила околиця. Ціна фарм низша як на заході, позаяк купуєте фарми впрост від властителя.

22—27

JULIAN RAYMOND
Box 550, Fort Edward, N. Y.

Русини Пітсбурґа!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през, А. Н. Міллєр, кас. Ол. Бучак, урядн. банк.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Старанна наука; по її скінченю видаємо диплом. Лічимо всілякі хороби женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y

ЮЛЇЯН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Руський характеризатор, випожичає всякого рода українські костюми і характеризує по низьких цінах. Замовлення приймає найменче 14 днів перед представленєм.

„За сестрою", дуже красна повість з козацьких часів, до набутя в друкарні „Свободи" за 35 центів. Тверда оправа.

Лічіть свої зуби

у Д-ра БЕРНГАРДА

КІРШЕНБАУМА Дентиста,

знаного звиж 10 літ.

29 1st St., cor. 2nd Avenue, NEW YORK, N. Y. 18—

Говорить по руськи.

На біль зубів, крижей, перехододженє, звихненє, потовченє, ревматизм і т. п. Люди говорять, що нема ліпшого средства над звісний в цілім сьвітї Pain Expeller. Він є спрепарований в сей спосіб, що приносить дуже скору пільгу. Фляшочки по 25 і 50 центів так в кождій аптицї як і впрост від

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington Street,
New York, N. Y.

$2 місячно

Продаємо говорячі машини Victor і грамофони Columbia до всіх частий Злуч. Стейтів і Канади на легкі сплати по 2 дол. місячно. Гарантуємо наші машини на 5 літ.

Пишіть до нас по каталог машин і рекордів, а ми Вам пішлемо даром.

SAUL BIRNS
117 Second Ave., Dep. 1. New York, N. Y.

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Ось які карти! Домовий харч! Даємо нічліг! Відставляємо пакунки! Вирабляємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 3.00 дол. до повнешої цїни або пишіть по інформації.

$25 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $25 дол.

AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.

23— Число телефону 4548 Rector.

А хто хоче тілько за 5 долярів поїхати до краю на найліпших шифах, нехай напише на адресу: AMERICA EUROPE CO, 109 Greenwich Str., New York.

DR. LANDES' BUILDING 140 EAST 22d ST, NEW YORK

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи стратили Ви терпінє, яке мали з причини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, скілько хорих я уже вилїчив а кілько хорим я украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробованє так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разї сейчас звернїть ся до старого опитного специялїста, яким є

Dr. LEONARD LANDES,
140 E. 22nd St., New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 лїт я найліпшим результатом всї недуги як безсилє, затроєнє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і Х лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого що суть дорогі. Хемічне розслїджуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходїть до звого лїкаря:

Dr. L. Landes,
140 East 22nd St., New York, N. Y.,
betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймає ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї від 10-ої рано до 4 ої попол. — Поради даром.

ПРОЧ ЗІ СМУТКОМ!

Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш Красний ГРАМОФОН. Даємо на виплату по 10 цнт. денно.

Єсли зобовяжете ся платити 10 ц. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний ГРАМОФОН ПЛАТОВИЙ враз з 16 рекордами (32 кусники) всіляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів і т. д. які собі самі виберете. Добрoту наших ґрамофонів ґарантуємо кождому на письмі. МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ, як також КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО: Пишіть сейчас по катальоґи і інформації, залучаючи марки на пересилку до.

LIBERTY COMMERCIAL CO.. 233 E. 14 St., New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO.

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобав ся. Жичу Вам з цілого серця, абисьте як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнїйші, які я видів. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK, 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

Увага! $25 ШИФКАРТИ ДО КРАЮ $25 Увага!

Пощо платити $35.00 до $40.00 за шифкарту, коли можна поїхати через нашу фірму поспішним кораблем до краю всего за **$25.00**

19-го червня, 3-го і 17-го липня.

Для вигоди пасажирів маємо осібні кімнати, телеґраф без дроту, добрий і смачний харч по домовому і всякі инші вигоди. На своїх костумерів очікуємо на стаціях зелїзничих і відставляємо на шиф, де чекуємо їх карти корабельні.

Пишіть за подробицями або приходїть самі до

A. HERZ, 73 West Street, New York, N. Y. Тел.: Rector 2413

Хто немає досить гроший на шифкарту, може поїхати до краю 4-коминовою шифою, працюючи на нїй. 22—25

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку

Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американські. Позаяк др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичинї, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O 372. 3 N Main St., Wilkes Barre, Pa
LUZERNE Co.

Хочете їсти? і то їсти страви якими любували сьте ся в старім краю; хочете перечитати староправне „Дїло" і америк. „Свободу" — словом, єсли хочете перебути весело та безжурно хвилю, то зайдїть до

Григ. Кокошки

327 E. 14 St., New York.

Є се одиноке в Ню Йорку місце, де можете стрінутись з многими нашими передовими людьми. 16-

Найславнїйший руський специялїст

Д-р. Б. ГОГЕНБЕРГ,

знаний всїм і в найширших кругах уважаний тепер за найлїпшого руського і американського лїкаря. Др. ГОГЕНБЕРҐ відбув студії медичні в першорядних університетах і шпиталях в старім краю, а довголїтною тут своєю працею здобув собі найбільшу славу і вдяку много тисячів виздоровлених, які одиноко йому лише завдячують своє здоровлє.

Нехай жалує щиро кождий хорий, який не знає ще д-ра Гогенберґа і добре тямить о тім, що здоровля можна віднайти через лїченє виключно одинокого лише д-ра Гогенберґа.

Др. Гогенберґ лїчить з найлїпшим все успіхом **уцтиво, совісно і дешево** всякі недуги: голови, горла, легких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця, всякі терпіня жолудка, міхура і нирок (почок)

Лїчить недуги жіночі як: неточности, кровотоки, білі уплави, блїдницю, пологові болї.

Всї недуги мущин хочби застарілі: уплив насїня, недостаток мужеської сили, ломанє ніг, костий, болї в крижах, заражене крови найпевнїйшим середником проф. Ерліха „606". Посідає найновійші машини електричні і лїчить ревматизм, недуги нервові і слабість сьв. Валентія.

Довершує найтяжші операції при помочи знаменитого хірурґа з Віднї. Хто бажає здоровля і добра, нехай зголосить ся особисто або листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. 21—

DR. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave. (betw. 17th & 18th Sts), New York, N. Y.

Хто не вірить, нехай читає потверджений нотарем лист

Поважаний Докторе Гогенберґ!

Почуваю ся до милого обовязку подякувати Пану Докторови за так скоре і цїлковите вилїченє. Через два роки зносив я мою недугу і нещастє і на дармо лїчив ся у всяких докторів, які наочно мене оглядали. Др. Гогенберґ лиш на мій листовний опис вилїчив мене скоро і з біди увільнив. Нехай Господь Бог дає здоровлє Докторови Гогенберґови, аби міг ще більше хорим помагати. M. H. Minersville, Pa.

Руський будівничий

РОДИМЦЇ! Чи Ви знаєте, що на руській кольонїї в Millville, N. J. маєте свого власного будівничого? Я побудував вже кілька домів за дуже низьку цїну. Будую хати від $200.00 і висше. Родимцї! Єсли спроваджуєте ся до West Millville а маєте замір побудувати ся, то не шукайте чужих а удавайте ся лишень до свого.

Onufrey Hnatiuk,
33 Sharp Str., Millville, N. J.

ПРЕЗЕНТА:

Фонограф, мужеську або дамську годинку кишенькову прекрасно різблену і добре золочену, гармонія або машина до писаня.

Залучіть 2-цент. марку на інформацію.

ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO., Dep. A26, 115 E. 7 St., New York, N. Y.

Dr. WARD'A

знаменита лїкарська опіка

$50 Лїчить аж до 1-го липня за **12.50**

СЛАБОСТИ МУЩИН

Чи Ви терпите на яку слабість мужеську? Чи Ви чуєтесь старим перед часом, умученим? Ми лїчимо слабости скіри і крови, ревматичні болї в костях і ставах, червоні вириски, болї горла, виряди на язику, губах, як також лїчимо корости, які спричинюють випаданє волося. Лїчимо всякі скірні виводи, долеглиности нирок, міхура, як і других сполучених з тим слабостий, ослабленє крижей, нервового розстрою, утрату животности, ослабленє памяти і висиленє.

Не чекайте аж Вас природа переможе і ослабить Ваші важні части организму і нервів. Тисячі людий зломало своє житє через легковаженє, непослух і опущенє ся.

"914" улїпшене '606' $10. за примінене

ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

Єсли не можете прийти, пишіть.

Години: від 9 р. до 8 веч.; недїля: від 10 р. до 2 поп.

Dr. Ward
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.)

Родимцї! Читайте і другим скажіть!

Руський музикант

достарчає музики на балї, представленя, концерти, пікніки і весіля.

Dmytro Melnyk
338 E. 9th St.,
(Room 14)
NEW YORK, N.Y.

ТІЛЬКО ДЛЯ МУЖЧИН.

До моїх Краян'в!

Вас і Ваших приятелїв сердечно запрошує ся відвідати мою безплатну ґалєрію науки 461 Sixth Ave., near 28th Str., New York, N. Y., де я маю артистичну скульптурну виставу, викінчену славними українськими артистами, показуючу ріжні органи тїла в станї здоровля і недуги. Ви можете тут перестудіювати походженє і розвій людської раси від колиски аж до могили і побачити в дійсности цїкаві виробки природи, як рівнож рідкі вироджения.

Одна година, посьвячена на огляданє сеї ґрупи дивних українських моделїв, позістане дорогоцїнним споминами на цїле житє.

Ви можете також перестудіювати наслїдки недуги і гріху, представлені на моделях натурального розміру. Експерт-Українець є завсїгди до услуг дати обяснене на кожде питанє. Ґалєрія отворена що дня, не виключаючи недїль і сьвят від 8-мої рано до півночи.

Вступ безплатний.

461 Sixth Avenue, near 28th Street, NEW YORK, N. Y. 24—

Позір! Позір!

Спродаємо в віддаленю 35 мінут їзди від Ню Йорку, в самім центрі фабричнім і в місті, плящи будівляні, доми і chicken-фарми за дуже догідних условях сплати в місячних ратах.

Школи, церков, колїї і фабрики в місци, а кождий купуючий дістане сталу роботу в місцевих фабриках.

Уділяємо пожичок на будову.

Рефлєктуючим даємо вільні карти їзди там і з поворотом.

Потрібно аґентів за сталим винагородженєм.

Голоситись до:

Г. ЧАРНЕЦЬКИЙ І СКА.

REAL ESTATE OFFICE

30 E. 7th St, New York, N. Y.

Лоти дешево на продаж!

які находять ся в чудовій околици в Bound Brook, N. J. між містами Plainfield a Perth Amboy від $350 до $600 на легкі місячні сплати, починаючи від $5.00 місячно. Готівкою треба вложити $10.00 або і більше після вподоби. За готівку значно дешевше. Місцевість ся вельми придатна для наших людий, а сьвідчить о сїм найлїпше факт, що вже священьство закупило там 10 лотів під будову церкви і школи, і як коли лишень збере ся там відповідне число наших людий, сейчас приступить ся до будови. Тим, що хотїли би купити лоти, даємо вільні карти їзди там і з поворотом. Зголошуйте ся до нашого головного аґента Русина, знаного у всїх поблизьких околицях. 24—

NICHOLAS FRANCZUK,
109 Liberty Str., New York, N. Y.

Випікає досконало ХЛЇБ

Пече легко і знаменито, при повільнім а сталім огни, а притім не огріває надмірно Вашої кухнї.

New Perfection Oil Cook-stove

Не киптить Не чадить

Випікає, смажить і варить все.

The New Perfection нафтовий пец є чистїйший як опалюваний углем або деревом. Дешевший як ґазовий. Варить всьо так добре як і кождий инший. Опалюєсь його нафтою і дає він найчистїйшу і найвигіднїйшу полумінь.

Не треба носити анї вугля анї попелу.

Не киптить. Не димить.
Не робить пороху.

Сей новий на 4 палениска Perfection пец варить повний обід від разу при менших видатках, без клопоту і невигоди. Автоматичний прилад вказує скілько нафти находить ся в резервоарі.

Менші пеци з 1, 2 або 3 палениcками.

Жадайте від свого доставця, щоб Вам показав патентований пец т. зв. New Perfection зі всїми додатками, або пишіть по обширнїйші поясненя до

STANDARD OIL COMPANY

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

ЯК РАЗ ТЕПЕР ПОРА.

Родимцї! Хто з Вас не бачив ще прекрасного міста Мілвіля, а передівсім першої руської кольонїї, находячої ся коло сего міста, нехай чим дуж поспішає. Як раз тепер на се найгарнійша пора. Там власними очима зможете переконати ся та оглянути сї плодовиті сторони, провірити плодючість землї та налюбувати ся прегарною околицею. Побачите, що на наших землях росте усе, чого лиш душа забагне: від звичайної бульби та бураків, до найвибагливійшої та найнїжнїйшої ярини, удаючої ся лишень на землях першої якости.

Руська кольонїя коло міста Мілвіл є вже готова. До сеї пори ми розпродали уже повних пять секцій поміж наших Родимців, а тепер розпарцельовалисьмо нових кілька тисяч акрів, межуючих з самим Мілвіл, при електричній желїзницї, що лучить наше місточко з повітовим містом Бріджтон.

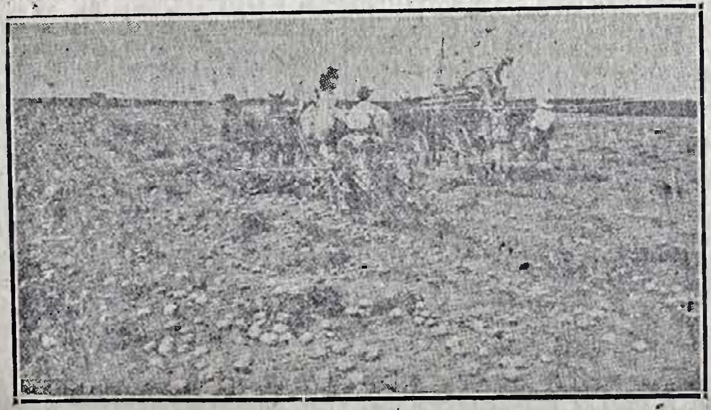

Копанє бараболь на фармі в сусїдстві Бріджтон.

Користайте з гарної весни, та приїжджайте оглянути землю, а ми ручимо Вам за се, що вона вам подобає ся. Бо ще не було такого випадку, щоб той, хто раз побачив наші землї, не купив собі хоть малий надїл.

Та і дбайливість про будучність Ваших діточок повинна Вас приневолити купити у нас землю. Бо і яке-ж вихованє зможете дати Вашим діточкам в майнї або десь в глухім, забутім куті? А у нас маєте школи на місци, від найнизших, до найвисших научних заведень. А для Вас усюди повно гарної і постійної роботи, бо кругами повно всїляких фабрик.

НАПРИКІНЦИ ЗВЕРТАЄМО УВАГУ УСЇХ, ЩО НАШ ДОТЕПЕРІШНИЙ ОФІС ПОКАЗАВ СЯ ЗА ТЇСНИЙ І МИ МУСЇЛИ ПЕРЕНЕСТИ СЯ ДО ДРУГОГО. НОВИЙ НАШ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ В ТІМ САМІМ БУДИНКУ І НА ТІМ САМІМ ПОВЕРСЇ ЩО І СТАРИЙ, ЛИШ ЧИСЛО КІМНАТИ ЗМІНЕНО. ЧИСЛО КІМНАТИ НАШОГО СТАРОГО ОФІСУ БУЛО 441 А НОВИЙ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ ПІД ЧИСЛОМ 476 І 478.

Родимцї! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся переобічи другим. Наколи приїдете, то о всім дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.
Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.
Місто-предсідателька:
Марія Біляк, Chicago, Ill.
Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.
Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.
Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.
Касієр:
Алексій Шарпович, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.
Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.
Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.
Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.
Завідатель „Свободи":
Андрій Сайка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.
Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand Str., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сімонович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main St., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Констанкевич, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА.

ЗАЯВА.

Отсим повідомляю усіх Впов. П. П. місцевих урядників і організаторів, що посмертна запомога може бути записана лише після § 159 нового статута Р. Н. Союза і після кляс, котрі суть вичислені в сім параграфі. Запис посмертного на особи чужі, на церкви або на касе иньші інституції, не є важний, бо се суперечить ся законам Злучених Держав Північної Америки.

При виповнюваню деклярацій прошу уважати, щоби кожда точка була докладно виповнена. На кожде запитане в деклярації, прошу відповідати докладно, а всім немає відповіди на котру небудь точку, прошу дати криску (——). Деклярації невиповнені точно, не будуть одобрені Екзекутивним комітетом і зістануть звернені до поправи дотичному відділови.

При зміні посмертного, прошу застосуватись до § 178 статута. Зміна, котра не буде виповнена після сего параграфу, зістане уневажнена і не буде принята Екзекутивним Комітетом.

При зміні спадкоємців прошу застосуватись до § 159 нового статута. В противнім случаю, така зміна буде неважна.

При змінах спадкоємців, посмертного, адресів і т. п. прошу уживати готових друків Р. Н. Союза. Єсли котрий з Впов. П. П. секретарів не має таких друків у себе, нехай напише, яких друків бракує, а я сейчас вишлю.

Михайло Угорчак,
Голов. Рекорд. секретар Р. Н. Союза.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЧЕРВЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертного платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІД АДМИНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітінгів поміщуємо в числах безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнійше в суботу перед виходом коньочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої дрюкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

КРІКСАНД, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 158, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13. липня с. р. відбуде ся річний мітінг, на котрім кождий член має явити ся, бо котрий не явить ся, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — Д. Сабо, секр.

ВАЙТІНГ, ІНД. Бр. Покрова Пр. Богородиці, від. 184, повідомляє своїх членів, що дня 22. червня (юни) с. р. відбуде ся піврічний мітінг, на котрім кождий член має явити ся і свій довг вирівнати. Котрий член не заплатить свого довгу, зістане суспендований після статута. — Ю. Тот, предс.; М. Роман, секр.

ДІТРОЙТ, МІЧ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє своїх членів, що дня 29. червня с. р. о год. 2-гій пополудни, відбуде ся в парохіяльній галі піврічний мітінг, на котрім кождий член мусить бути присутний, бо суть дуже важні справи до полагодження. Неявивший ся член заплатить 50 цт. кари, а урядник $1.00. Приймати ся буде нових членів. — Т. Зель, секретар.

БЕЛЛЕ ВАЛЕЙ, О. Отсим подає ся до відома членів Бр. сьв. О. Николая, від. 224, що піврічний мітінг відбуде ся 13. липня с. р. На тім мітінгу буде приймати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Взиває ся всіх членів, бо есть богато справ до полагодження. Кождий член має вирівнати свої залеглости. Котрий з членів не явить ся, заплатить кари 50 цнт., а урядник $1.00. — Й. Крупка, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Подаю до відомости, що дня 22. червня с. р. то є в неділю, відбуде ся мітінг Руського Молодечого Союза від. 83. На сей мітінг запрошують ся батьків тих молодих членів, щоби були ласкаві посходити ся, позаяк то буде піврічний мітінг, на котрім має обрахувати ся стан каси і буде приймати ся нових членів. Мітінг відбуде ся в церковній галі. — За Уряд: В. Кочкодан, опікун.

ДОНОРА, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 157, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 29. червня с. р. відбуде ся піврічний мітінг в гали під церквою, точно о 1-шій годині зполудня. Просить ся всіх членів явити ся на сей мітінг, бо будемо мати дуже важні справи до полагодження, а притім контрольна комісія відчитає дохід і розхід, так що кождий буде знати, кілько ми вплатили, а кілько нам позістає в касі. Неявивший ся член заплатить кари 50 цнт., а урядник $1.00. Повідомляємо всіх наших Русинів, що через два місяці, то є червень і липень будемо принимати до Братства за половину вступного, а до Р. Н. С. після статута. — Т. Білий, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. „Зап. Січ", від. 283, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбуде ся дня 22. червня с. р., о год. 2-гій пополудни. На тім мітінгу мають явити ся всі члени Товариства. Неявивший ся член заплатить кару після статута. Нових членів буде принимати ся до Товариства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Т. Ворожбит, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Йосафата, від. 217, подає до загальної відомости, що піврічний мітінг відбуде ся дня 22. червня с. р., точно о 2-гій годині пополудни. На тім мітінгу будуть дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої довги, бо в противнім разі зістануть вичеркнені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член на означений час заплатить кари 50 цт., а урядник $1.00. Буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. С. після статута. Дорогі Братя-Русини з Рочестер, Н. Й., котрі еще не належите до жадної організації, спішіть чим скорше і приступайте до нашого Братства і до Руського Народного Союза. Бр. сьв. Йосафата за час недуги платить запомоги $5.00 тижнево. Тож спішіть чим скорше, не чекайте на старші літа! Приходіть еще нині, а ми приймемо Вас радо і щиро до нашого Братства і до Р. Н. Союза. — І. Крик, предс.; М. Рудей, кас.; І. Пастущин, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Богдана Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. червня с. р. відбуде ся піврічний мітінг, на котрім кождий член повинен явити ся, бо суть важні справи до полагодження. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Мітінг розпічне ся о годині 8-мій вечером в гали Турного під числом 261-7 Дріґс Евеню. На тім мітінгу буде принимати ся нових членів до Товариства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Уряд сего Товариства просить тих Русинів-Українців, котрі еще не належать до жадного Товариства, щоб прийшли на повисше згаданий день до мітінґової галї, тай щоб записали ся до Товариства і до Р. Н. Союза. — М. Заверуха, предс.; Д. Максимів, секр.

САВТ ФОРК, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 189, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбуде ся дня 22. червня с. р. Кождий член має на тім мітінгу явити ся, бо котрий не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00.

БРАВНСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 6, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбуде ся 1. липня с. р. На тім мітінгу кождий довгуючий член має вирівнати всі свої залеглости, бо хто сего не зробить, зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Заразом подає ся до відома, що мітінґи відбувати ся будуть від тепер не в 4-ту, але в 1-шу неділю місяця. — Н. Маркуш, секр.

ВУДГЕВЕН, Л. АЙ., Н. Й. Новозаложене Братство сьв. Йосифа, від. 200, подає до загального відома, що початково записало ся до Братства і до Р. Н. Союза 24 членів і маємо надію, що в короткім часі приступить більше. Отже просимо всіх Русинів, замешкалих в Вудгевен і околици, щоби приступали до нашого Братства і до Р. Н. Союза як найчисленнійше. — А. Великанович, предс.; І. Гобя, кас.; Т. Кузь..., секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбуде ся дня 22. червня о годині 2-гій пополудни. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі стратять свої права в Р. Н. Союзі. — Ф. Демкович, пр.; С. Чолій, секр.

МОНЕССЕН, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 338, повідомляє всіх своїх членів, що дня 22. червня с. р., о год. 2-гій пополудни, відбуде ся у звичайнім місци піврічний мітінг, на котрім кождий член повинен бути присутний, бо суть до полагодження дуже важні справи. Буде справоздане касове за пів року. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00. На тім мітінгу принимати ся буде нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — Ф. Янковський, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінг відбуде ся дня 22-го червня с. р., точно о год. 6-ій пополудни в призначеній гали. Обовязком кождого члена є прибути на сей мітінг і вирівнати свої залеглости, в противнім разі буде виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Член, котрий не явить ся на сей мітінг, заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — В. Татомир, предс.; В. Гіль, секр.

МІКАДУ, ПА. Бр. Пок. Пресьв. Богородиці, від. 7, повідомляє всіх своїх членів, що в неділю дня 29-го червня с. р. о год. 2-ій пополудни відбуде ся піврічний мітінг в церковній гали. Неявивший ся член заплатить кару після статута. — І. Шквір, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Анна Поливка, чл. від. 216, нехай зголосить ся протягом 14 днів на понизшу адресу. Як в означенім часі не зголосить ся, зістане виключена з Сестрицтва і з Р. Н. Союза. — Mary Romanczak, 516 E. Broad St., Hazleton, Pa.

ПОКВІТОВАНЯ ЗА ВИПЛАЧЕНІ ЗАПОМОГИ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2804. Місцевий уряд одержав $110.00 яко похоронні кошти по Івані Отрок, чл. від. Р. Н. С. ч. 92, в Тейлор, Па.

Ч. 2809. Анна Баковська одержала $1000.00 яко посмертну запомогу по мужу Андрію, чл. від. Р. Н. С. ч. 229, в Скрентон, Па.

Ч. 2811. Іван Малярчук, чл. від. Р. Н. С. ч. 33, в Нортгемптон, Па., одержав $400.00 яко запомогу по померлій жені Марії.

Ч. 2812. Юрій Макара, чл. від. Р. Н. С. ч. 95, в Бівер Медовс, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Нарасці.

Ч. 2813. Антін Майор, чл. від. Р. Н. С. ч. 119, в Лейтроб, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Ксені.

Ч. 2814. Лука Гук, чл. від. Р. Н. С. ч. 279, в Ґлен Кемибел, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Ґані.

Ч. 2815. Петро Дудра, чл. від. Р. Н. С. ч. 157, в Донора, Па., одержав $900.00 яко запомогу за утрату ніг.

Ч. 2825. Теодозія Павелчак (опікунка) одержала $500.00 яко сирітську часть по Луці Павелчаку, чл. від. Р. Н. С. ч. 70, в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Ч. 2829. Місцевий уряд одержав $141.50 яко похоронні кошти по Івані Ябчаник, чл. від. Р. Н. С. ч. 15, в Бофало, Н. Й.

Ч. 2831. Константин Сеичук, чл. від. Р. Н. С. ч. 57, в Когус, Н. Й., одержав $30.00 яко запомогу з фонду бідних.

Ч. 2839. Анна Ваврик (зам. Онущак) одержала $700.00 яко посмертну запомогу по батьку Семені, чл. від. Р. Н. С. ч. 4, в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Ч. 2805. Текля Жезнич одержала $1.000.00 яко посмертну запомогу по мужу Івані, чл. від. Р. Н. С. ч. 89, в Сімпсон, Па.

Ч. 2806. Настя Ціхонь одержала $750.00 яко посмертну запомогу по мужу Ільку, чл. від. Р. Н. С. ч. 89, в Сімпсон, Па.

Ч. 2828. Николай Ябчаник одержав $252.82 яко частину запомоги по батьку Іванови, чл. від. Р. Н. С. ч. 15, в Бофало, Н. Й.

Ч. 2844. Марія Гарагус одержала $500.00 яко посмертну запомогу по мужу Григорію, чл. від. Р. Н. С. ч. 85, в Гейзелтон, Па.

Ч. 2846. Василь Плекан одержав $1.000.00 яко посмертну запомогу по жені Насті, чл. від. Р. Н. С. ч. 91, в Мікісракс, Па.

Ч. 2847. Яцко Оресик одержав $1.000.00 яко посмертну запомогу по братови Даньку, чл. від. Р. Н. С. ч. 85, в Гейзелтон, Па.

Ч. 2848. Марія Федьо одержала $1.000.00 яко посмертну запомогу по мужу Андрію, чл. від. Р. Н. С. ч. 85, в Гейзелтон, Па.

Ч. 2849. Людвіка Сьвіршко одержала $366.90 яко посмертну запомогу по мужу Семені, чл. від. Р. Н. С. ч. 81, в Балтімор, Мд.

Ч. 2850. Місцевий уряд одержав $133.10 яко похоронні кошти по Семені Сьвіршко, чл. від. Р. Н. С. ч. 81, в Балтімор, Па.

Ч. 2859. Іван Смолюх, чл. від. Р. Н. С. ч. 63, в Форд Сіти, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Насті.

Ч. 2860. Никола Туньків, чл. від. Р. Н. С. ч. 135, в Смок Рон, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій жені Марії.

Ч. 2873. Марія Гула одержала $473.00 яко посмертну запомогу по мужу Івані, чл. від. Р. Н. С. ч. 33, в Нортгемптон, Па.

Ч. 2874. Місцевий уряд одержав $127.00 яко похоронні кошти по Івані Гула, чл. від. Р. Н. С. ч. 33, в Нортгемптон, Па.

Ч. 2875. Дмитро Капітула (опікун) одержав $500.00 яко сирітську часть по Григорію Гарагус, чл. від. Р. Н. С. ч. 85, в Гейзелтон, Па.

Ч. 2882. Місцевий уряд одержав $149.25 яко похоронні кошти по Каролю Сошиньскім, чл. від. Р. Н. С. ч. 111, в Алегени, Па.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

КВАЛІФІКОВАНИЙ ДЯК, з похвальними сьвідоцтвами зі Станиславова як і від нарохіяльних урядів, глядає посади дяко-учителя. Розуміє гру на фісгармонії. Зголошеня просить писати на адресу: Н. Bodnar, 827 Kondican Str., Fall River, Mass.

ДОБРА КУХАРКА кравна шукає місця у сьвященика жонатого або самотного. Марія Балах, 59 Farbridge Str., Rochester, N. Y.

ВДОВЕЦЬ, в віці 30 літ, шукає товаришки житя від 20 до 30-літної женщини, знаючої трохи англійської мови, котра рівнож схотілаб стати опікункою півторарічної дитини. По близші інформації просить ся звертати на адресу: G. H. C. 2919 Franklin Ave., Bronx, N. Y.

ХТОБИ ЗНАВ о такім руськім пташку, зі села Жидівської, повіт Ясло, він має 30 років, тонкий, високий понад 5 стіп, зуби має лиш з переду, ліву руку мав поломану. Хто мені дасть о нім знати дістане 10 долярів нагороди. Petro Prokopczak, Elizabeth, N. J.

Михайло Осідач пошукує своїх знакомих **ВАСИЛЯ ГНУСА і СЕНЬКА БУШИТЕРА.** Упрашаю їх о подане своїх адрес. Mich. Osiadacz, 334 Plommer Str., Detroit, Mich.

Де є **ЙОСИФ ПОЛИВКА,** родом з Фолюши, почта Змигород, повіт Ясло, виїхав до Америки 20 літ тому назад, а перед 6 літами перебував в Пассаік, Н. Дж. Глядає його донька Матрона. Хтоби о нім знав, або він сам, зволить повідомити: Matrona Poliwka замуж. Kusza, Mayfield, Pa.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, котрий був дякоучителем в кількох місцевостях і вивчив нотний хор і на се може виказати ся похвальними сьвідоцтвами; також уряджував аматорські представлення пошукує місця. Посаду дякоучителя може обняти сейчас. Ласкаві зголошеня просить ся надсилати на адресу: Rev. W. Lotowych, 2827 W. 3th St., Chester, Pa. 24 25

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з тенорове голосом, уміючий провадити хор, школу і театральні представлення, прийме посаду від 1-го липня 1913. Інтересовані зволять писати на понизшу адресу: John Shwed, 539 Monroe St., West Berwick, Pa. 24 25

НА ПРОДАЖ чотиро-поверховий дім мешкальний на 13 компат і купальня. Голоситись до: Mrs Minie Rossman, 844 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. 23 25

Єсли хто є без праці,

або пошукує ліпшої, нехай зголосить ся до Бюра посередництва праці Hudson Employment Agency, 89 Montgomery St., Jersey City, або 116 Springfield Ave., Newark. Се є одно з найбільших бюр в стейті Ню Джерзи. 24—27

Музика і сьпів з нот.

Хто хоче добре вивчитись грати або сьпівати з нот або навчитись дяківства і бути добрим дириґентом хору, нехай зголосить ся до мене, а я його навчу. Моя адреса: **СТЕФАН КАЛАКУКА, 1009 N. Main Ave., Scranton, Pa.** Bell Phone 5972-J. 16-28

СЬВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР

в 40-літні роковини галицько-українського письменника д-ра Івана Франка

уладжує

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22. ЧЕРВНЯ С. Р.

о год. 8. вечером в гали церковній при Корт стр. тов. „Бояи" в Нюарку, Н. Дж.

ПРОГРАМА:

1. Вступне слово — виголосить тов. Дмитрів;
2. Франко-Січинський: „Даремне пісне" — відсьпіває хор;
3. Франко: „Каменярі", деклямація — виголосить т. Дідоха;
4. Франко-Лисенко: „Незабудь юних днів", сольо — відсьпіває т-ка Базарніцка;
5. Відчит — виголосить Н. Н.;
6. Кумановський: „Вязанка" — відсьпіває хор;
7. Франко: „На суді", деклямація — виголосить т-ка Бігунівна;
8. Шевченко-Воробкевич: „Думи мої" — відсьпіває хор;
9. Франко, деклямація — виголосить т-ка Базарніцка;
10. В. Матюк: „Чом так скрито" — відсьпіває хор;
11. Франко: „Пяниця", деклямація — виголосить т. Ткач;
12. Закінчене: Живий образ „Ще не вмерла Україна".

Вступ 25, 35 і 50 центів.

Добровільні датки на фонд Івана Франка приймає ся з подякою.

Просимо всіх Українців з Нюарку як і з околиці, а також всі Братства і Товариства о як найчисленнійшу участь в сім сьвяті.

Комітет

ПОЗІР! БРАТЯ І СЕСТРИ УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Руське Бр. сьв. Юрія, від. 160 Р. Н. С. в Джемейка, Н. Й.

устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в неділю, дня 22-го червня 1913

в парку Morningside Park, Hoffman Boulevard Jamaica, N. Y.

На той пікнік запрашає всіх Русинів поблизьких і з околиці. Братя і Сестри не пожалуйте Вашого труду, але прийдіть на наш пікнік а певно не пожалуєте і будете вдоволені. Галя і парк великий, так, що кождий буде міг красно забавити ся і погуляти на сьвіжім воздусі, бо грати буде знаменита руська музика.

Початок о 1-ій годині пополудни.

Вступ від особи 25 цт.

За добру забаву і услугу ручить
23-25 **КОМІТЕТ.**

ПЕРШИЙ СЕГОРІЧНИЙ БАЛЬ

уладжує

Братство Успенія Пр. Богородиці, від. 139 Р. Н. С., в Ойл Сіти, Па.,

В СУБОТУ ДНЯ 21-го ЧЕРВНЯ С. Р.,

під ч. 410 Сенека стр.

Початок балю о год. 7.20 вечером.

Вступ для мужчин належачих до Братства 50 цнт., для мужчин не належачих до Братства 25 цнт.; для женщин вступ вільний.

На сей баль запрашають ся всіх місцевих і околичних Русинів і Русинок. Буде грати добірна музика. За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ".

1. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.
2. Квадратові метри на Український Город у Львові.
3. Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.
4. Жертви на курси висшої осьвіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.
5. Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.
6. Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.
7. Жертви на приватну українську гімназію в Рогатині.
8. Жертви на шкільно-просьвітний фонд в Америці.
9. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Америці.
10. Жертви на фонд ім. М. Січинського.
11. Жертви на виборчий фонд в Галичині.

ОЖИДАНЄ НА РЕЗУЛЬТАТИ.

Свого часу ми доносили, що зістало винайдене нове серум, яке має лічити грузлицю і тепер відбувають ся проби, що мають доказати його лічничу вартість. Ожидаємо на результати. Навіть тоді, коли результати будуть зовсім вдоволяючі, потрібно буде скріпити повертаючого до здоровля, що можна зділати через заострене апетиту і поліпшенє травлення. В тій цїли поручає ся загально знане средство: Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина. Воно вичистить і скріпить цїловите органи травлення, то що власне чинить се средство так цїнним. Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина повинно давати ся всім терплячим на брак апетиту, нестравність, затверджене і знесилене. По всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Ревматизм в мязах і суставах повинен лічити ся Трінера Лініментом